

Türkmenistanyň Merkezi banky

Центральный банк Туркменистана

Central Bank of Turkmenistan

BANK HABARLARY

БАНКОВСКИЙ ВЕСТНИК

BANKING BULLETIN

2025-nji ýylyň 1-nji iýul ýagdaýyna

на 1 июля 2025 года

as of July 1, 2025

Aşgabat 2025

Mazmuny / Содержание / Content

■ HABARLAR / НОВОСТИ / NEWS

TÜRKMENISTAN BILEN AZIÝA ÖSÜŞ BANKYNYŇ ARASYNDAKY
HYZMATDAŞLYGYŇ 25 YÝLLÝGYNA BAGYŞLANAN
TEGELEK STOL MASLAHATY GEÇİRİLDİ

3

«ZENAN ZYNATY - GÖZELLIGIŇ SUNGATY» ATLY
DABARALY MASLAHAT WE SERGI GEÇİRİLDİ

5

■ SELJERIS MAKALALARY АНАЛИТИЧЕСКИЕ СТАТЬИ / ANALYTICAL ARTICLES

HUSUSYÝETÇILIK WE MAÝA GOÝUMLAR

6

DAŞARY YKDYSADY GATNAŞYKLARY PUGTALANDYRMAKDA
TÜRKMENISTANYŇ DÖWLET DAŞARY YKDYSADY İŞ BANKYNYŇ TUTÝAN ORNY

8

YLYMA DAÝANYAN YKDYSADY ÖZGERTMELER

11

MILLI YKDYSADYÝETİMİZİŇ ÖSÜŞİ

14

BANK HÜNÄRMENLERINIŇ HÜNÄR DEREJELERINI ÝOKARLANDYRMAKDA
ÖNDE GOÝLAN WEZIPELER WE ÝETILEN SEPGITLER

17

DURNUKLY YKDYSADY ÖSÜŞİ ÜPJÜN ETMEKDE
MAÝA GOÝUMLARYŇ ORNY

20

■ SELJERIS MAGLUMATLARY АНАЛИТИЧЕСКИЕ МАТЕРИАЛЫ / ANALYTICAL MATERIALS

TÜRKMENISTANYŇ BANK ULGAMYNYŇ ÖSÜŞ MEÝILLERI

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ ТУРКМЕНИСТАНА
DEVELOPMENT TRENDS OF THE BANKING SYSTEM OF TURKMENISTAN

22

TABLISALAR / ТАБЛИЦЫ / TABLES

24

TÜRKMENISTAN BILEN AZIÝA ÖSÜŞ BANKYNYŇ ARASYNDAKY HYZMATDAŞLYGYŇ 25 ÝYLLYGYNA BAGYSLANAN TEGELEK STOL MASLAHATY GEÇİRİLDİ

2025-nji ýylyň 24-nji iýunynda Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň binasynda Türkmenistan bilen Aziýa ösüş bankynyň arasyndaky hyzmatdaşlygyň 25 ýyllygyna bagyşlanan tegelek stol görnüşinde maslahat geçirildi.

Tegelek stol maslahatyna Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasarlary, degişli ministrlilikleriň we pudak edaralarynyň, bank ulgamynyň ýolbaşçylary, Aziýa ösüş bankynyň Günorta, Merkezi we Günbatar Aziýa boýunça wise-prezidenti Ýan Inmininiň ýolbaşçyligydaky wekiliýet, şeýle hem maliýe we ykdysadyýet, şeýle hem beýleki ugurdaş pudaklaryň bilermenleri gatnaşdylar.

Çäräniň açыlyş bölümünde Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary Hojamyrat Geldimyradow Türkmenistan bilen Aziýa ösüş bankynyň arasyndaky 25 ýyllyk hyzmatdaşlygyň netijeli häsiýetini belläp, onuň ýurduň ösüşine we ykdysadyýetiň güýçlenmegine möhüm goşant goşandygyny aýtdy. Energetika, ulag, şäher gurluşygy we ýurdumazyň hususy pudagyny berkitmek ýaly hyzmatdaşlygyň ileri tutulýan ugurlary bellenildi.

Aziýa ösüş bankynyň Günorta, Merkezi we Günbatar Aziýa boýunça wise-prezidenti Ýan Inmin öz çykyşında Aziýa ösüş banky bilen Türkmenistanyň arasyndaky köpýllik hyzmatdaşlygyň birek-birege ynanyşmak we hormat goýmak ýörelgelerine esaslanýandygyny nygtady. Şeýle hem, Aşgabatda Türkmenistanyň Prezidenti bilen ýakynnda bolan duşuşygyň ähmiyetini aýratyn belledi.

Tegelek stol maslahatynyň dowamynda Aziýa ösüş banky bilen Türkmenistanyň bilelikdäki täze taslamalary barada maglumat berildi. Hususan-da Arkadag şäherinde durmuşa geçirilmegi meýilleşdirilýän taslamalaryň ähmiyeti barada gürrüň edildi. Bu hakynda türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyzyň şu ýylyň maý aýynda Arkadag şäherinde Aziýa ösüş bankynyň wekili bilen geçirilen duşuşygynda nygtaldy. Şunuň bilen baglylykda, agzalan duşuşygyň çäklerinde gol çekilen Türkmenistanyň Prezidentiniň ýanyndaky Arkadag şäheriniň gurluşygy boýunça döwlet komiteti bilen Aziýanyň ösüş bankynyň arasynda Özara düşünişmek hakyndaky Ähtnamanyň ähmiyeti bellenildi. Resmi-

nama häzirki zaman tehnologiýalar we sanly çözgütler ornaşdyrylan «akyllı» hem-de «ýaşyl» şäher konsepsiýalaryna laýyklykda bina edilen Arkadag şäherinde energetika, suw üpjünçiligi, şäher gurluşygy pudaklaryny ösdürmäge, bu babatda zerur bolan tehnologiýalary ornaşdyrmaga, suwy, energiýany tygşytlamaga, gaýtadan dikeldilýän energiya çeşmelerini ösdürmäge, suwy gaýtadan ulanmaga, bu ugurlarda täze taslamalary işläp düzmkede we durmuşa geçirmekde öňdebaryjy tejribeleri alyşmak babatda hyzmatdaşlyk etmäge gönükdirilendir.

Maslahata gatnaşyjylar Türkmenistan bilen Aziýa ösüş bankynyň arasyndaky hyzmatdaşlygyň geljegini, şol sanda infrastruktura taslamalaryny maliýeleşdirmek, hususy pudagy goldamak, adam maýasyny ösdürmek we durnukly ösüş ýaly ugurlary ara alyp maslahatlaşdylar.

Türkmenistanyň energiya pudagyny diwersifikasiýalaşdyrmaga, demir ýol ulaglaryny döwrebaplaşdyrmaga we Aziýa ösüş bankynyň maliye we karz hyzmatlarynyň goldawy bilen kiçi we orta kärhanalary ösdürmäge aýratyn üns berildi.

Cykyş edenler ýurduň Aziýa ösüş banky bilen özara gatnaşyklarynyň netijeli häsiyetine ünsi çekip, ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygyň häzirki wagtda 2024-2028-nji ýyllarda Türkmenistan bilen hyzmatdaşlyk Strategiýasynyň çäklerinde durmuşa geçirilýändigini aýratyn bellediler.

Çäre çärýek asyryň dowamynda Türkmenistan bilen Aziýa ösüş bankynyň arasyndaky hyzmatdaşlygyň netijelerini jemlemek we geljekte hyzmatdaşlygyň täze ugurlaryny kesgitlemek üçin möhüm meýdança bolup hyzmat etdi. Maslahat tamamlanandan soňra Türkmenistanyň Merkezi Banky bilen Aziýa ösüş bankynyň arasynda Aşgabatda Lukmançylyk orta okuň mekdebini gurmak taslamasyna karz serişdelerini bermek baradaky ylalaşyk Teswirnamasyna gol çekildi.

Bu taslama boýunça Aşgabat şäheriniň çäginde 1000 talyba niýetlenen Lukmançylyk orta hünär okuň mekdebiniň we onuň çäginde talyplar üçin umumy ýasaýyış jaýynyň gurluşygyna 75 million amerikan dollaryna barabar möçberinde karz serişdeleriniň hasabyna hem-de Ýaponiýanyň «Aziýa we Ýuwaş umman sebitiniň durnukly ösüsü üçin Gaznasyndan» 2 million amerikan dolları möçberinde tehniki kömeginiň hasabyna maliýeleşdirmek meýilleşdirilýär.

Taslamanyň durmuşa geçirilmegi saglygy goraýyış edaralarynyň işiniň has-da kämilleşdirilmegine hem-de ýurdumyzda täze iş orunlarynyň döredilmegine öz oňaýly täsirini yetirer.

TMB-niň Ylmy-önümçilik geňeşi

«ZENAN ZYNATY - GÖZELLİĞİΝ SUNGATY» ATLY DABARALY MASLAHAT GEÇİRİLDİ

2025-nji ýylyň 12-nji iýunynda bank ulgamynda zähmet çekýän zenanlaryň gatnaşmakyrynda ýol-ýörelgämiz bolan ene-mamalarymyzdan gelýän milli däp-dessurlarymyzy, Ogulabat ejemiziň nusgalyk işlerini wagyz etmek maksady bilen, «Zenan zynaty - gözelligiň sungaty» atly dabaraly maslahat we sergi geçirildi. Türkmenistanyň Jemgyétçilik guramalarynyň merkezinde geçirilen bu maslahat Türkmenistanyň Merkezi bankynyň, Türkmenistanyň «Halkbank» we «Türkmenbaşy» paydarlar täjircilik banklarynyň, «Rysgal» paydarlar täjircilik bankynyň ilkinji zenanlar guramalary, şeýle hem Türkmenistanyň Zenanlar guramasynyň Merkezi Geňeşi tarapyndan gurnaldy. Maslahatyň çağında türkmen milli däp-dessurlarymyzy, milli lybaslarymyzy açyp görkezýän sergä tomaşa edildi.

Dabaraly maslahatda ýurdumyzda türkmen milli däp-dessurlaryny giňden ýaýmakda döredilýän mümkünçilikler, önumçılıgiň ähli pudaklarynda zähmet çekýän, maşgalanyň sütüni, ahlak gözelligiň nusgasy bolan zenanlarymyzyň Watanymyzyň ösüşine goşyan mynasyp goşantlary barada buýsançly çykyşlar boldy. Maslahatyň dowamynda sazandalaryň, tans toparlarynyň ýerine ýetiren sahnalary ýugnananlarda ýakymly täsir galdyrdy.

Dabaranyň ahyrynda milli medeniýetimizi, däp-dessurlarymyzy dünýä ýaýmakda, türkmen halkynyň her bir raýatynyň ýasaýyş-durmuş şertlerini, hal-ýagdaýyny ýokarlandyrmakda alyp barýan işleri, ýaş nesilleriň sazlaşykly ösmegi, talabalaýyk dynç almagy, dünýä ylmyna aralaşmagy, eneleriň we çagalalaryň saglygy baradaky edýän çäksiz aladalary üçin Gahryman Arkadagymaza hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyza bolan çäksiz buýsançlary beýan edildi.

TMB-niň Ylmy-önümçilik geňeşi

SELJERİŞ MAKALALARЫ

HUSUSYÝETÇILIK WE MAÝA GOÝUMLAR

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyş döwründe ýurdumyzyň maýa goýum syýasaty yzygiderli ösdürilýär. Munuň aýdyň mysalyny şu ýylyň 19-njy martynda paýtagtymyzda geçirilen «Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýly: durnukly ösüşi üpjün etmekde sebitara ykdysady hyzmatdaşlygyň orny» atly halkara maslahatdan hem görmek bolýär. Onda Gahryman Arkadagymyzyň çuň many-mazmunly çykyş uly gzyzklanma bilen diňlenildi. Milli Liderimiziň çykyşynda aýratyn üns beren ugurlarynyň biri-de hususy telekeçiliği ösdürmekde maýa goýumlaryň orny bilen bagly boldy.

Türkmenistanyň ykdysadyýeti bazar gatnaşyklaryna ynamly we üstünlikli geçýär. Şunda ilkinji nobatda, döwlet eýeçiliği bilen bir hatarda hususy eýeçiliği ösdürmäge-de uly ähmiyet berilýär. Hususyýetçiliğin kömegi bilen, birnäçe durmuş-ykdysady meseleler üstünlikli çözülyär, dürli ugurlarda durnukly ösüş gazanylýar, ýurduň azyk howpsuzlygy üpjün edilýär, goşmaça iş orunlary döre-we tehnika-tehnologiyalar gazañylanlar üstünlikli ornaşýyllarda telekegoýum tasla-aşyrmagası işlар. Munuň özi möçberli, uzak dilýär. Ylymda da, innowasion babatda iň soňky ähli ulgamlara dyrylýär. Soňky çiler iri maýa malaryny amala jeň gatnaşýarbu pudaga uly möhlete niýetlenen maýa goýumlary gönükdirmegi talap edýär. Bu bolsa «Maýa goýumlary haýsy çeşmeleriň hasabyna maliýeleşdirmeli?» diýen kanuny sowaly döredýär. Kärhanalaryň hususy serişdeleri, banklar tarapyndan berilýän karzlar we halkara maliýe guramalaryndan çekilýän serişdeler bazar ykdysadyýeti şertinde taslamalary maliýeleşdirmegiň esasy çeşmesi bolup çykyş edýär. Üstünlikli durmuşa geçirilýän maýa goýum syýasaty netijesinde, Türkmenistan Halkara pul gazznasy, Yslam ösüş banky, Ýewropanyň tæzeleniş we ösüş banky ýaly abraály halkara düzümler, öndebarýyjy maliýe we karz edaralarydyr guramalary hem-de agentlikleri bilen netijeli hyzmatdaşlygy alyp barýar.

Düýpli maýa goýumlary çekmek we netijeli özleşdirmek maýa goýum strategiýasynyň möhüm ugurlarynyň biri hasaplanýar. Daşary ýurtlardan çekilýän hem-de netijeli özleşdirilýän goýumlar iri möçberli önumçılık toplumlaryny, medeni-durmuş maksatly täze binalary we desgalary gurmaga, ilateň gündelik bähbitlerine, durmuş abadançylygyny düýpli pugtalandyrmaga gönükdirilýär.

Özara bähbitli, deňhukukly gatnaşyklaryň ýola goýulmagy, milli, sebit hem-de halkara derejeli taslamalara badalga berilmegi ýurdumyzyň geosyýasy we geoykdysady mümkünçiliklerini has-da pugtalandyryýär. Soňky ýyllarda maýa goýum işjeňliginiň düýpli artmagy bilen, gaýtadan işleyän pudaklary ösdürmäge uly üns berilýär. Bu ýagday önumçılık senagatynyň pudaklaýyn düzüminiň köpdürlülugini emele getirýär. Häzirki wagtda eksporta gönükdirilen we daşary ýurtlardan getirilýän harytlaryň ornuny tutýan önumleri öndürýän, ýerli çig maly gaýtadan işleyän pudaklar, ýagny himiýa, nebit-gaz himiýasy, maşyn gurluşygy, metal işlemek, dokma, azyk senagaty hem-de beýleki pudaklar çalt depginler bilen ösýär. Netijede, senagat önumleriniň möçberi ep-esli artýar. Ýerli önumçılığıň hasabyna

içerki bazaryň azyk önumleri bilen üpjünçiliği ýokarlanýar.

Milli ykdysadyyetiň mundan beýlæk-de durnukly ösmegi hususy pudagyň işjeňligi bilen gönüden-göni baglydyr. «Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýyly» şygary astynda geçýän 2025-nji ýylда jemi içerki önumde (ýangyç-energetika toplumyny hasaba almazdan) hususy bölegiň paýyny 71,6 göterime ýetirmek göz öňünde tutuldy. Ösüşiň häzirki derejesinden çen tutulanda, alnyp barylýan netijeli işler bu belent sepgide ýetiljekdigine ynamy artdyrýar. Hususy pudagy ösdürmek boýunça wezipeler «Türkmenistanyň Prezidentiniň ýurdumyzy 2022 — 2028-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Maksatnamasynda», şeýle hem kiçi we orta telekeçiliği goldamagyň döwlet maksatnamalarynda we beýleki resmina- malarda anyk kesgitlenendir.

Maýa goýumyň netijeliliginin ýokarlandyrmakda aýratyn orun maliye we bank ulgamyna degişlidir. Bu ulgam tarapyndan maýa goýum işiniň ýerine ýetirilişi bilen bagly toplumlaýyn seljermeler özünüň oňyn netijelerini berýär. Ulanyladyk mümkünçilikler ýuze çykarylýar. Ahyrky netijede maýa goýumyň durmuş-ykdysady maksatnamalary çözmedäki orny we ähmiýeti ýokarlanýar.

Ykdysadyyetiň dürli ugurlaryna, şol sanda maýa goýum işine degişli ylmy maslahatlar we sergiler uly ähmiýete eyedir. Bu babatda paýtagtymyzda Türkmenistanyň Senagatçylar we telekeçiler birleşmesiniň döredilmeginiň 17 ýyllygы mynasybetli geçirilen halkara maslahatyň maýa goýum syýasatyny ilerletmekde nobatdaky wajyp ädime öwrülendigini bellemek gerek.

Baýramdurdy TAÝHAROW,
Türkmen döwlet ykdysadyyet we dolandyryş institutynyň professory, ykdysady ylymlaryň kandidaty

SELJERİŞ MAKALALARЫ

ДАШАРЫ YKDYSADY GATNAŞYKLARY PUGTALANDYRMAKDA TÜRKMENISTANYŇ DÖWLET DAŞARY YKDYSADY İŞ BANKYNYŇ TUTÝAN ORNY

Milli ykdysadyyetimizi köpugurly esasda ösdürmekde daşary ykdysady gatnaşyklaryň netijeli ugurlar arkaly ilerledilmegine uly orun degişlidir. Bu babatda döwlet Baştutanymyzyň taýsyz tagallalary bilen durmuşa geçirilýän maksatnamalaýyn işler özüniň oňyn netijesini berýär. Has takygy daşary ýurtlaryň maliye düzümleri we kompaniyalary bilen hyzmatdaşlygyň özara bähbitli, aýdyň geljegi nazarlaýan esasda alnyp barylmagy, şunda dünýä tejribesiniň özleşdirilmegi, ykdysadyyetiň diwersifikasiýa syýasatyň mümkünçilikleriniň giňeldilmegi umumy ykdysady ösüşi gazanmakda wajyp ähmiýete eýedir.

Häzirki zaman dünýä ykdysady gatnaşyklary özüniň tiz özgerýän häsiyeti bilen tapawutlanýar. Dünýä ykdysadyyeti gündelik ýüze çykýan innowasion özgertmeleriň, tehnologik ösüşiň şertlerinde örän depginli úýtgeşmeleri başdan geçirýär. Bu ägirt uly akymyň yzygiderli özgerýän döwründe ýurdumyzyň daşary ykdysady gatnaşyklar ulgamy döwrün talaplaryndan ugur alyp, mümkünçiliklerini günsaýyn artdyrmagça cemeleşyär. Muny soňky ýyllaryň dowamında maliye pudagynda daşary ýurtly hyzmatdaşlaryň barha artýandygy hem aşgär edýär. Şunuň bilen birlikde, bütin dünýade özara ynanyşmak, dost-doganlyk hem-de parahatçylyk ýörelgelerini

dabarálandyrýan Türkmenistan bilen gatnaşyklaryň artdyrılmagyna bolan gyzyklanma artyp, ýurdumyz ygytýarly hyzmatdaş hökmünde ýokary bahalandyrma eýe bolýar. Bu diňe bir özara hyzmatdaşlykda däl-de, eýsem halkara reýting agentlikleriniň derejesinde hem öz beýanyны tapýar.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ýurdumyz dünýä jemgyýetçiliğiniň ähli ugurlar babatdaky ösüşine laýyk gelýän özgertmeleri tapgyrlaýyn durmuşa ornaşdyrýar. Şunuň bilen baglylykda, ýurdumyzyň milli ykdysady kuwwatyny ýokarlandyrmak babatda dünýä tejribesini özleşdirmek bilen, raýatlara döredilýän şertlerde döwrebaplyk ýörelgelerinden ugur alynyar. Türkmenistanda durnukly ykdysady ösüşiň çäklerinde ykdysadyyetiň pudaklaryny mundan beýlák hem ösdürmek bilen bagly birnäçe döwlet maksatnamalary, meýilnamalar durmuşa geçirilýär. Bu maksatnamalaýyn işleriň çygrynda ýurduň maliye-bank ulgamynyň hem özboluşly ähmiýete eýe bolup durýandygyny bellemelidir. Şunda daşary ykdysady ugurda ýurdumyzyň mümkünçilikleriniň durmuşa geçirilmegi aýratyn orna eýedir.

Maliye-bank ulgamynyň ösüşiniň daşary ykdysady gatnaşyklaryň çygrynda giň gerime eýe bolmagy durmuşa geçirilýän maksatnamalaýyn işler, aýratyn-da «Türkmenistanyň daşary ykdysady işini ösdürmegiň 2020 — 2025-nji ýyllar üçin döwlet Maksatnamasynda» kesgitlenen wezipeler bilen baglydyr. Bu barada Hormatly Prezidentimiz: «Ýakynda «Fitch Ratings»

agentligi tarapyndan Türkmenistanyň Döwlet daşary ykdysady iş bankyna «BB- durnukly» reýting derejesiniň kesgitlenilmegi bolsa ýurdumyzyň maliye taýdan durnuklylygyny görkezýär» diýip belläp geçdi. Bu hyzmatdaşlyklar daşary ýurtlardan çekilýän maýa goýumlaryň möçberiniň ýokarlandyrılmagyna, karz beriş şertleriniň ýonekeýleşdirilmegine, daşary ykdysady işin has-da ösdürilmegine itergi berýär.

Maliye guramalary bilen depginli dowam etdirilýän hyzmatdaşlyklaryň hatarynda «Fitch Ratings» halkara agentliginiň ýurdumyza berýän ýokary bahasy Türkmenistanyň Döwlet daşary ykdysady iş bankynyň işeňliginiň netijelidigine, ygtybarlydygyna, hyzmatdaş hökmünde özara bähbitli gatnaşyklaryň ilerledilmegine ygrarlydygyna aýdyň şaýatlyk edýär.

Bilşimiz ýalyň awgustynda Türkmenistan döwletimiz «Fitch Ratings» halkara reýting agentligi tarapyndan «BB-» derejesinde «durnukly» çaklama bilen ýokary bahalandırma eýe bolupdy. Bu daşary ykdysady ulgamda örän buýsançly üstünlikdir. Munuň özi halkara daşary ykdysady gatnaşyklar ulgamynda hyzmatdaşlyk ugurlaryny giňeldýändigini aýdyň görkezýär.

Halkara reýting agentliginiň degişli bahalandyrmasında bu netijäni gazaňmagyň şertleriniň we mümkünçilikleriniň ýokary netijä eýedigi, şeýle-de kuwwatly döwlet balansynyň, uly daşarky ätiýaçlyklaryň bu reýtinge ýetmegi şertlendirýändigi dogrusunda aýdylýar. Ýeri gelende, bu üstünligiň üstü ýene bir täzelik, ýokary bahalandırma bilen ýetirildi. Golaýda bu halkara reýting agentligi Türkmenistanyň Döwlet daşary ykdysady iş bankyna hem daşary ýurt we milli pulunda uzak möhletli karz töleglerini ýerine ýetirmäge ukyplylyk

reýtingini (Issuer Default Ratings) berdi. «Durnukly» çaklama bilen kesgitlenilýän «BB-» derejesi bankyň ýurdumyza berlen reýting bilen gyrađeňdigini alamatlandyrıp, bu abraýly gurama tarapyndan şeýle ýokary baha eýe bolan ilkinji bank bolmagyny şertlendirdi.

Agentligiň resmi internet sahypasynda giňişleýin beýan edilişi, Türkmenistanyň bu banky goldamaga ukyplylygy ýokary diýlip bahalandyrılyär. Munuň özi ýurduň maliye durnuklylygynyň ýokary derejesi, döwlet bergisiniň pesligi we uly möçberde daşary ýurt ätiýaçlyk serişdeleriniň bardygy bilen düşündirilýär. Taze bahalandırma bankyň daşary ýurtlaryň banklary, maliye düzümleri, guramalardyr kompaniyalar bilen hyzmatdaşlygyny ilerletmeginde taze mümkünçilikleri açýar. Bu dereje bankyň halkara giňişliginde ygtybarly hyzmatdaş hökmünde ornumy has-da berkitmagine ýardam eder. Ol, ilkinji nobatda, döwletiň banky goldaýandygyny görkezýär, şeýle hem maýa goýumlary çekmek, karz ylalaşyklaryny baglaşmak, taslamalary maliyeleşdirmekde hyzmatdaşlyk gatnaşyklaryny pugtalandyrmak babatda bankyň durnukly ösüşini häsiyetlendirýär.

Türkmenistanyň ykdysady taýdan gülläp ösmegini üpjün etmek maksady bilen, maýa goýum syýasatynyň giň gerimde amala aşyrylmagy maýalaryň halkara bazarlarynda ýurdumyzyň Hökümetiniň wekili hökmünde çykyş edýän Türkmenistanyň Döwlet daşary ykdysady iş bankynyň alyp barýan işleriniň möhüm ugurlarynyň biri bolup durýar. Bank

SELJERİŞ MAKALALARЫ

tarapyndan daşary ýurt karzlaryny çekmekde dürli maliye guramalary bilen hyzmatdaşlyk etmegiň we özara hereketleriň baý tejribesi toplanyp, onuň döwlet maksatnamalaryndan gelip çykýan wezipeleri yzygiderli durmuşa geçirmek bilen, maýa goýum syýasatyny ilerletmekde, bu babatda daşary ýurt kompaniýalaryny hyzmatdaşlyga işjeň çekmekde netijeli tagallalary edýändigini bellemelidir.

Soňky ýyllarda Aziýa — Yuwaş umman sebitiniň ýurtlarynyň, esasanam Ýaponiýanyň, Koreýa Respublikasynyň, Hytaýyň, Birleşen Arap Emirlikleriniň, Saud Arabystany Patyşalygynyň we beýleki döwletleriň öndebarlyjy maliye guramalary bilen hyzmatdaşlyk işjeň häsiýete eýe boldy. Häzirki wagtda bank ýigrimä golaý ýurduň banklarynyň we maliye guramalarynyň elliden gowragy bilen işjeň hyzmatdaşlygy yzygiderli ösdürýär. Bu bolsa halkara hasaplaşyklary we müşderileriň sargylary boýunça tölegleri çalt hem-de netijeli amala aşyrmagá ýardam edýär. Bank halkara maliye guramalary we ösüş gaznalary, banklar bilen hyzmatdaşlyk pudagynda Yslam ösüş banky, Aziýanyň ösüş banky, OPEC gaznasy we beýlekiler bilen gatnaşyklaryň ösdürilmegine aýratyn ähmiýet berýär. Bu bolsa ahyrky netijede maýa goýum işini döwrüň talaplaryndan ugur alyp ösdürmegi göz öňünde tutýar.

Ýeri gelende nygtasak, häzirki wagta čenli «Fitch Ratings» halkara reýting agentligi ýurdumyzyň dünýä banklarynyň hataryndaky reýtinginiň birnäçe gezek ýokarlanandygyny tassyklady. Halkara gurama 2021-nji ýylда Türkmenistana «B+» derejesini berip, «durnukly» çaklama bilen bahalandyrypdy. 2023-nji ýylyň awgustynda we geçen ýylyň fewralynda bolsa bu dereje «B+» «oňyn» çaklama bilen, awgustynda «BB-» «durnukly» dereje bilen tassyklanyldy. Nobatdaky gezek Türkmenistanyň Döwlet daşary ykdysady iş bankyna berlen bu reýting ýurduň maliye-bank pudagynyň taryhyndaky özboluşly üstünlük bolup, bankyň halkara hyzmatdaşlyk çygryndaky işjeňlige şayatlyk edip, öz işini täze ugurlar bilen netijeli dowam etdirmeginde täze şartları açýar. Geljekde döwlet reýtinginiň ýokarlanmagy bilen, bankyň reýtingi hem ýokarlananar.

Reýting agentligiň hünärmelenleri Türkmenistanyň kuwwatly bolan döwlet balansynda uzak möhletleyin önegidişlige ýetilendigini nygtamak bilen, munuň geljekde hem dowam etdiriljekdigine ynam bildirýärler. Çunki ýurdumyzda maliye-bank ulgamynyň döwrebaplaşdyrylmagy, hyzmatlaryň amatly ýola goýulmagy, bu ulgamyň işini sanlylaşdyrmaga uly ähmiýet berilmegi ugrunda döredilýän şartler günsaýyn öz oňyn netijelerini berýär. Munuň özi hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda durmuşa geçirilýän oýlanyşykly döwlet syýasatynyň ýokary üstünliklere beslenýändiginiň aýdyň şöhlelenmesidir.

Jeren ERNEPESOWA,
Türkmenistanyň Döwlet daşary ykdysady iş bankynyň
Meýilleşdiriş we seljeriş müdirliginiň başlygy,
ilkinci zenanlar guramasynyň başlygy

SELJERİŞ MAKALALARY

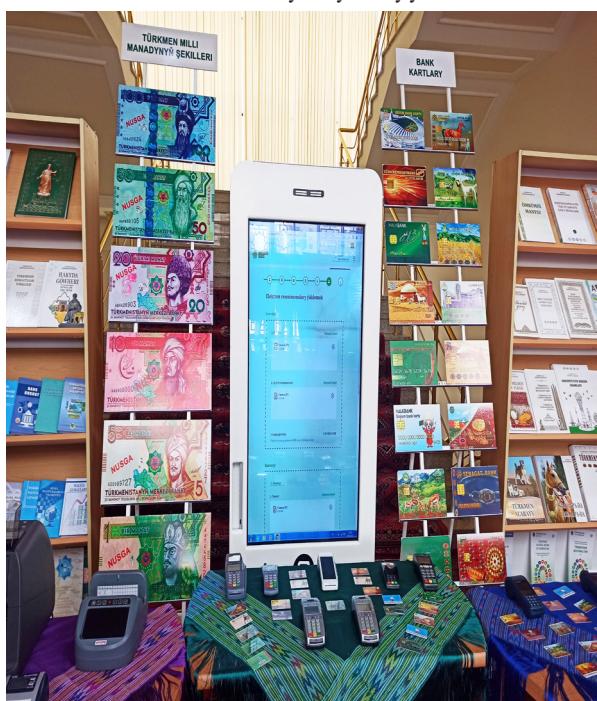
YLYMA DAÝANÝAN YKDYSADY ÖZGERTMELER

Hormatly Prezidentimiz tarapyndan «Halkara parahatçylyk we ynanyşmak» ýylynda ýurdumyzda durmuşa geçirilýän düýpli durmuş-ykdysady özgertmeler milli ykdysadyýetimiziň ähli pudaklarynda öz oňyn netijelerini berýär. Bilşimiz ýaly, häzirki wagtda ykdysadyýetiň durnukly ösüşini kesgitleýän we ösüşiň binýady hökmünde adam maýasyna goýulýan maýa goýumlar durmuş-ykdysady ugurlaryň has-da ilerlemeginde esasy orny eýeleýär.

Bazar ykdysadyýetiniň häzirkizaman şertlerinde maliye sowatlylygynyň derejesi näçe ýokary boldugyça, halkyň (süýşüringileriniň möcberi şonça-da artýar) tygşytlamak endigi şonça-da kämilleşýär. Bu hem, öz gezeginde milli ykdysadyýetde maýa goýumlaryň işjeňleşdirilmegine mümkünçilik döredýär. Şeýlelikde, ýurdumyzyň orta mekdeplerinde yaşlara maliye sowatlylygы boýunça bilimleriň berilmegi, olaryň aňynda ykdysadyýet barada ilkinji ylmy pikirleriň ösdürilmegine ýardam berýär. Adam maýasyna gönükdirilýän maýalaryň möcberleriniň artdyrylmagy we olaryň hil taýdan kämilleşdirilmegi maýa goýum işiniň netijeliliginde öz beýanyny tapýar. Şol bir wagtda Türkmen döwlet ykdysadyýet we dolandyryş instituty, Türkmen döwlet maliye instituty ýaly ýurdumyzyň ykdysadyýet, maliye-bank we beýleki ulgamlarynda zähmet çekjek ýokary bilimli hünärmenleri taýýarlaýan bilim ojaklarynda döwrebap tehnologiýalardan baş çykarýan, kämil hünärlı ykdysatçylar taýýarlanýar. Hut şu nukdaýnazardan, ýurtda sanly ykdysadyýetiň ösdürilmeginiň we sanly bilim ulgamyna geçmek işiniň özara utgaşyklylykda alnyp barylmagy aýratyn ähmiyete eýedir we iňnän dogry çözgütleriň biridir.

Her ýyl ýurdumyzyň yaşlarynyň arasynda ylmy işleriň bäsleşigi geçirilip, 12-nji iýunda Diýarymyza giňden bellenilýän Ylymlar günü mynasybetli ol bäsleşigiň jemleri jemlenýär. Şunda ylmyň dürli ugurlary boýunça ýaş alymlarymyz tarapyndan ýazylan ylmy işleriň iň gowulary ýeňiji diýlip yylan edilýär. Şeýle ylmy işleriň arasynda ýaşlar tarapyndan «innowasiya ykdysadyýeti» ugry boýunça hem birnäçe netijeli ylmy işleriň taýýarlanymagy, olaryň geljekde ýurdumyzyň ykdysadyýetiniň ösdürmekde öz goşantlaryny goşjakdyklaryna şáyatlyk edýär.

Türkmen döwlet ykdysadyýet we dolandyryş institutynda hem Ylymlar günü mynasybetli

2025-nji ýylyň 10-nji iýunynda «Bitarap Türkmenistanyň ylym özgertmeleri innowasion ykdysadyýeti ösdürmegiň badalgasydyr» atly maslahat geçirildi. Maslahatyň çağında institutyň kafedralary tarapyndan ykdysady ugurlar boýunça ylymda, bilimde gazanylan üstünlikleri wasp edýän sergi yaýbaňlandyryldy.

Guralan serginiň çağında «Bank işi» kafedrasy tarapyndan «Ylym-bilim-önümçilik arabaglanyşygy» ady bilen guralan sergi özünüň aýratynlygy bilen tapawutlandy. Onda institutyň talyp ýaşlarynyň bank ulgamynyň işine degişlilikdäki bilim alyşlary, okuwlyryny tamamlap, zähmet çekýän hünärmenleriň ol ýerlerde iş alyp baryslary, hu-susan-da olaryň talyplyk ýyllarynda karz edalarlarynda hünär tejribeliklerini geçmekleriniň alan bilimlerini iş ýüzünde özlesdirmäge, ukyp-başarnyk-

SELJERİŞ MAKALALARЫ

laryny açyp görkezmäge edýän oňyn täsirleri baradaky görkezilen işler has-da özüne çekiji boldy. Sanly ulgam arkaly ýörite planşet enjamýň üsti bilen «Onlaýn karzyň» resmiledirilişi barada bank hünärmeniniň eden çykyş hem sergä gatnaşyjylarda aýratyn täsir galdyrdy. Şeýle-de okaýan talyp ýaşlaryň okuwda gazanan üstünliklerini wasp edýän, ýagny ýurdumyza her ýylда geçirilýän Yaş alymlaryň bäsleşiginde ýeniji bolan talyp ýaşlaryň we olara

hormatly Prezidentimiz tarapyndan berilen şaserpaýlary, olimpiadalarda üstünlikli çykyş edip gazanan medallarydyr, hormat hatlary serginiň ýörite taýýarlanan sergi tekjelerini has-da baýlaşdyrdy. Çünkü diňe ylyma, bilime daýanýan ykdysadyýet kämil, durnukly, uzakmöhletleýin esasda we halkara derejesinde ösmegini dowam edip biler.

Hormatly Prezidentimiziň düýpli durmuş-ykdysady syýasatyny durmuşa geçirmekde ýurdumyzyň bank ulgamy möhüm orun eýeleýär. «Türkmenistanyň bank ulgamyny ösdürmegiň 2011-2030-njy ýyllar üçin Döwlet maksatnamasynyň» we «Türkmenistanda sanly ykdysadyýeti ösdürmegiň 2021-2025-nji ýyllar üçin Döwlet maksatnamasynyň» çäklerinde dünýä tejribesiniň gazananlaryny nazara almak bilen, sanly bank amallarynyň görnüşleri yzygiderli artdyrlylar, hili has-da ýokarlandyrlyar.

Ýurdumyzda onlaýn görnüşde karzlary resmiledirmek, bank hasaplary barada maglumatlary elektron görnüşinde almak, elektron tabşyrygyny taýýarlap, internet arkaly töleg geçirimlerini amala aşyrmak mümkünçılığı ýola goýuldy. Ýuridiki tarap bolan müşderilere we telekeçilere internet ulgamy arkaly bank hasaplaryny görmek, elektron göçürmelerini almak we elektron töleg tabşyryklaryny taýýarlamak, ykjäm töleg terminallary arkaly galtaşyksız usulda bank töleglerini ýerine ýetirmek, onlaýn görnüşinde täze bank kartlaryny açmak, bir kartdan beýleki bir karta pul serişdelerini geçirmek ýaly döwrebap hyzmatları ornaşdyryldy.

Döwlet täjirçilik banklary tarapyndan fiziki şahslara internet ulgamynyň üsti bilen halkara «Visa» we «MasterCard» bank kart hasaplaryny doldurmaga, daşary ýurtlarda okaýan talyplaryň okuw we umumy ýasaýyş-jaý töleglerini hem-de fiziki şahslaryň Türkmenistanyň çäginden daşarda saglygynyň barlanylmaý we bejerilmegi üçin töleglerini onlaýn görnüşinde tölemäge mümkünçilik berýän «Menzilara bank» ulgamy hereket edýär.

Nº6
2025 TÜRKMENISTANYŇ MERKEZI BANKY

Raýatlara karzlary resmileşdirmekde sanly ulgamy ulanmak arkaly ýeňillikleri döretmek maksady bilen, fiziki şahslar üçin «Sanly karz» ulgamy hereket edýär. Raýatlarymyz «Sanly karz» ulgamyň üsti bilen banka barmazdan, onlaýn görnüşinde sarp ediş karzyny almak üçin ýüz tutmaga, onuň şertlerini öwrenmäge, her bir müşderiniň öz karz taryhyň özbaşdak barlamaga, şeýle hem bank tarapyndan karz almak üçin talap edilýän kagyz görnüşindäki resminamalary aradan aýyrmagá, alyp boljak karzyň möçberini awtomatik görnüşinde kesgitlemäge, karzy ätiýaçlandyrmak maksady bilen karz alýan müşderini ätiýaçlandyrış kärhanasy bilen baglamaga bolan amatly mümkinçiliklere eýe bolýarlar. Bu bolsa raýatlarymyza karz almak bilen bagly wagtlaryny tygşytlamaga, gysga wagtda karzlary resmileşdirmäge doly mümkünçilik berdi.

Sanly ykdysady ösüşi nazarlaýan eziz Diýarymyzyň ylym-bilim, ykdysadyýet, maliýe, bank ulgamyndaky özgertmeler halkara talaplaryna laýyk derejede alnyp barylýar. Bu ugurda zähmet çekjek ýokary bilimli ykdysatçylar bolsa, ýurdumyzyň abraýly ýokary okuw mekdeplerinde ylmyň iň soňky gazanan tehnologiýalaryny peýdalanmak bilen taýýarlanylýar. Bu bolsa, hormatly Prezidentimiz tarapyndan ýurdumyzda alnyp barylýan düýpli ykdysady özgertmeleriň toplumlaýyn häsiýete eýedigini doly tassyklaýar.

Halkara hyzmatdaşlygyny barha ilerledýän, ýurdumyzyň halkara ykdysady giňişlikdäki abraýyny belent derejelere çykaran, türkmen ýaşlaryna halkara derejesinde ylym-bilim almaga ähli şertleri döredip berýän türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň hem-de hormatly Prezidentimiziň janlary sag, ömürleri uzak, mertebeleri has-da belent bolsun! Tutýan il-ýurt bähbitli, umumadamzat ähmiýetli beýik işleri mundan beýlák-de diňe rowaçlyklara beslensin!

Goçmyrat MYRADOW,
Türkmen döwlet ykdysadyýet we dolandyryş institutynyň
«Bank işi» kafedrasynyň müdiriniň w.w.ý.ý., mugallym

Begmyrat KAKALYÝEW,
Türkmen-türk paýdarlar täjircilik bankynyň
Maliye monitoring bölümünüň müdiri

SELJERİŞ MAKALALARЫ

MILLI YKDYSADYÝETIMIZIŇ ÖSÜŠI

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe Gahryman Arkadagymyzyň hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň taýsyz tagallalary bilen ýurdumyzyň ykdysadyýetiniň ähli pudaklaryny ösdürmekde gazanylýan üstünlikler ata Watany myzyň halkara derejesinde abraý mertebesini has-da belende galdyryár. Ýurdumyzda üstünlikli durmuşa geçirilýän ykdysady strategiýa ösüšiň ylmy taýdan esaslandyrylan hem-de çuňur oýlanyşykly meýilleşdirilen maksatnamalaryna daýanýar. Milli ykdysadyýetiň özboluşly nusgasy, ilkinji nobatda, halk hojalygynyň ösüşine täsir edýän şertleriň ählitaraplaýyn seljerilip, netijeli çäreleriň durmuşa geçirilmegini göz öňünde tutýar.

Hormatly Prezidentimiziň alyp barýan pul-karz syýasatyň strategik ugurlary pul dolanyşygynyň durnuklylygyny hem- de durnukly ykdysady ösüşi gazar makdan, ilatyň maddy hal-ýagdaýyny gowulandyrmakdan, milli ykdysadyýetiň bäsdeşlige ukypliygyny berkitmekden, bank ulgamynyň halkara maliýe bazarlaryna utgaşykly goşulyşmagy üçin oňaýly makroyk dysady şertleri döretmekden ybarat bolup durýar.

Ýurdumyzda milli ykdysadyýetimizi diwersifikasiýa ýoly bilen ösdürmek, milli ykdysadyýetiňimize sanly ulgamy ornaşdyrmak boýunça öndebarýyj döwletleriň derejesine ýetirmek, elektron senagatny ösdürmek, işewürlige we maglumat- aragatnaşyk tehnologiyalarynyň soňky gaza-nanlaryna esaslanýan ösen ykdysadyýeti kemala getirmek, innowasion, ýokary tehnologiyaly, bäsdeşlige ukypli sanly ykdysadyýeti ösdürmek maksady bilen, Türkmenistanyň Prezidentiniň Kararlary bilen ýurdumyzda sanly ykdysadyýeti ösdürmek bilen baglanyşykly konsepsiýalar we olary durmuşa geçirilmek boýunça ýerine ýetirilmeli çäreleriň Meýilnamalary tassyklanyldy.

Ykdysady strategiýanyň esasy ugurlary «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň milli Maksat-namasynda» hem-de «Türkmenistanyň Prezidentiniň ýurdumyzy 2022–2028-nji ýyllarda dur-muş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Maksatnamasynda» aýdyň şöhlelenýär. Bu strategiýa halk hojalygynyň düýpli özgerdilmegini, ykdysadyýetiň diwersifikasiýalaşdyrylmagyny we sanlylaş-dyrylmagyny, bazar ykdysadyýetiniň we döwlet kadalaşdyrylyşynyň netijeli sazlaşdyrylmagyny, iň täze tehnologiyalaryň we innowasiýalaryň önemçilige giňden ornaşdyrylmagyny, ýurduň dünýä hojalyk gatnaşyklaryna işjeň goşulyşmagyny, halkyň ýasaýyş-durmuş derejesiniň yzygi-derli ýokarlandyrylmagyny göz öňünde tutýar.

Milli ykdysadyýetimizi bazar gatnaşyklaryna tapgyrlaýyn esasda geçirmek, ýokary maýa goýum işeňligini üpjün etmek, ýurdumyzyň eksport kuwwatyny güýçlendirmek, importyň ornunu tutýan önumleriň öndürilişini artdyrmak, durmuş ulgamlarynyň netijeliliginı ýokarlan-dyrmak, adamyň aň-bilim maýasyny ösdürmäge maýa goýumlaryny köpeltemek, döwlet bilen hususy bölegiň hyzmatdaşlygyny pugtalandyrmak babatda ägirt uly işler durmuşa geçirilip, ata Watany myzyň halkara abraýy barha ýokarlanýar, halkymyzyň ýasaýyş-durmuş şertleri yzygiderli gowulanýar.

Hormatly Prezidentimiziň durmuş-ykdysady strategiýasynda ýurdumyzyň düýpli maýa goýum syýasatyň kämilleşdirmek, makroyk dysady we maliýe durnuklylygyny saklamak, ykdysadyýetiň pudaklarynyň bäsdeşlige ukypliygyny ýokarlandyrmak, ykdysadyýete daşary ýurt gönü maýa goýumlaryny uly möçberlerde çekmek, senagatda ösen tehnologiyalary we innowasiýalary ulanýan, dürli eýecilik görnüşlerine daýanyp ösýän önemçilikleri döretmek, dolan-dyryşyň has kämil, bazar ykdysadyýetiniň özgerýän şertlerine uýgunlaşan usullaryny ulanmak aýratyn ähmiýete eýedir. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň ylmy taýdan esaslandyrylan öň-

dengörüjilikli syýasatynyň we başlangyçlarynyň netijesinde, ykdysadyýetimiziň ähli ulgamlarynda halkara standartlaryna laýyk gelýän täze innowasion tehnologiýalary we maglumat-aragatnaşy磕 enjamlaryny yzygiderli ornaşdymak işleri üstünlikli alnyp barylýar.

Hormatly Prezidentimiz ýurdumyzyň ykdysadyýetiniň dürli pudaklaryna täze innowasion tehnologiýalary, şol sanda sanly tehnologiýalary ornaşdyryp, elektron resminamalar dolanyşy-gyna hem-de elektron şahsyýetnamalar ulgamyna geçmek, bäsdeşlige ukyplý sanly ykdysadyýeti, sazlaşyklý işleýän elektron senagatyny döretmek, sanly aragatnaşy磕 babatynda şäherleriň we obalaryň arasyndaky tapawudy aradan aýyrmak wezipelerini öne sürýär. Önde goýlan bu wezi-peler maglumat-aragatnaşy磕, şol sanda internet hyzmatlarynyň hiliniň we ygytbarlylygynyň ýokarlandyrılmagyny, maglumat-aragatnaşy磕 üpjünçilik ulgamynyň ösdürilmegini, adamyň aň-bilim mümkünçilikleriniň doly derejede ulanylmaçyny önde wezipe edip goýýar.

Sanly ykdysadyýet sanly maglumat-aragatnaşy磕 tehnologiýalarynyň peýdalanylmaçyna esas-lanýan ykdysady gatnaşyklaryň ulgamy bolmak bilen, ol wagtyň we harajatlaryň tygşytanylmaç by bilen bir hatarda, girdejileriň täze çeşmelerini ýüze çykarmaga şert döredýär. Sanly ykdysadyýete tapgyrlayýan geçmegin çäklerinde maglumatlaryň kiberhowplara garşy goraglylygynyň üpjün edilmegine, şeýle hem düzüm gurluşlarynyň ähli birlikleriniň, maliye ulgamynyň we döwlet dolandyryşsynyň durnuklylygynyň ýokarlandyrılmagyna aýratyn üns berilýär.

Milli ykdysadyýete sanly ulgamy ornaşdymak boýunça öňdebaryjy döwletleriň derejesine ýetmek, elektron senagatyny döretmek, adamyň aň-bilim maýasyna, işewürlige we maglumat-aragatnaşy磕 tehnologiýalarynyň soňky gazananlaryna esaslanýan ösen ykdysadyýeti ke-mala getirmek – sanly özgertmeleriň dünýä derejesinde ýokary tizlik bilen ýáýraýan döwründe gaýragoýulmasyz meseleler bolup durýar. Ýurduň sanly ykdysadyýete öz wagtynda we üstünlikli geçmeginiň girewi bazaryň barha ösyän talaplaryna laýyk gelýän howpsuz, ygytbarly we bäsdeşlige ukyplý maglumat-aragatnaşy磕 tehnologiýalarynyň üpjünçilik ulgamyny döretmek-dir. Ählumumy ýokary tizlikli telearaqatnaşy磕 ulgamlarynyň ähli rayatlar we ykdysadyýetiň pudaklary üçin elýeterli bolmagy göz öňünde tutulyan wezipeleriň amala aşyrylmagynyň esasyny düzýär. Ýurdumyzyň dünýäniň ösen döwletleriniň hataryna goşulmagy boýunça alnyp barylýan maksada okgunly syýasat ýurdumyzyň milli aragatnaşy磕 ulgamlaryny innowasion tehnologiýa-laryň esasynda ösdürmäge ýardam berýär. «Türkmen Älem 52° E» Milli aragatnaşy磕 hemrasy ýurdumyzyň ähli cägini ýokary tizlikli internet ulgamy bilen üpjün etmäge, şeýle hem ýokary hilli sanly teleýaýlymlary görkezmäge mümkünçilik döretdi. Häzirki wagtda döwletimiziň tutuş aragatnaşy磕 tory sanly görnüşe geçirildi.

Türkmenistanyň karz edaralary iri maglumat geçirisi ulgamyna eýe bolup durýar. Soňa görä-de,

SELJERİŞ MAKALALARY

ýurdumyzda pul dolanyşygynyň netijeliliginí ýokarlandyrmak, bank kartlary boýunça milli we halkara töleg ulgamynыň gerimini giňeltmek hem-de halkara tejribesiniň öndebarlyjy tilsimatlaryna esaslanýan nagt däl hasaplaşyklary has-da ýáýbaňlandyrmak boýunça giň gerimli işler amala aşyrylýär. Netijede, ýurdumyzyň prosessing merkezinde hasaba alnan bank kartlarynyň, ornaşdyrylan terminallaryň, bankomatlaryň sany, şeýle hem «Internet-bank» we «Mobile-bank» ulgamlarynyň üsti bilen amal edilen nagt däl hasaplaşyklaryň möçberi ýýlsaýyn artýär. Bu ulgamlaryň üsti bilen öýjüklü aragatnaşyk, internet hyzmaty üçin tölegleri, şeýle hem bank kartlaryndaky we beýleki hasaplardaky serişdeleriň galyndlaryny barlamak hem-de şäher telefon ulgamy hyzmatlary üçin tölegleri, berlen karzlaryň, şol sanda ipoteka karzlarynyň esasy bergekerini we oňa hasaplanan göterimlerini, IP-TV boýunça tölegleri ýaly birnäçe amallary amala aşyrmak mümkünçilikleri döredildi.

Sanly intellektual tehnologiyalaryň özleşdirilmegi bilen, ýurdumyzyň sanly ykdysadyýetiniň ählumumy sanly ykdysady ulgamyna sazlaşykly goşulyşmagyny gazaňmak, halkara önumçilik halkasyna goşulan işewürligiň täze görünüşlerini ösdürmek, durnukly ösusü üpjün etmekde ýurdumyzyň jemi içerkى önuminiň düzümünde maglumat-aragatnaşyk tehnologiyalary ulgamynyň ösusini üpjün etmek, döwlet dolandyrylyşynyň netijeliliginí ýokarlandyrmak, täze döwrebap iş orunlaryny döretmek hem-de halkymyzyň ýasaýyş-durmuş şartlerini has-da gowulandyrmak bilen bagly wezipeler bellenýär.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyş döwründe Türkmenistan ösus-özgerişleriň ýoly bilen ynamly öne barýar. Durmuş-ykdysady görkezijileriň ýokarlanmagy halkyň abadançylygyny üpjün etmäge gönükdirilen milli maksatnamalaryň netijeliliginí görkezijisidir. Halkyň agzybirligi we jebisligi, türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyzyň hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň öndengörüjilikli we oýlanyşykly syýasaty Watanymyzyň okgunly ösusini üpjün edýär. Önde durýan maksatlaryň üstünlikli durmuşa geçirilmegi ildeşlerimiziň ýagty ertirlere ynamyny artdyrýär.

Bize şeýle ajaýyp, bagtyýar zamanada ýaşamak, zähmet çekmek, döretmek üçin ähli şartları döredýän türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak bolsun, alyp barýan il-ýurt bähbitli, dünýä ähmiyetli işleri hemise rowaç alsyn!

Maýagözel ATAÝEWA,
Türkmenistanyň Döwlet ösus bankynyň
Amallar bölüminiň başlygynyň wezipesini ýerine ýetiriji

SELJERİŞ MAKALALARY

BANK HÜNÄRMENLERINIŇ HÜNÄR DEREJELERINI ÝOKARLANDYRMAKDA ÖŇDE GOÝLAN WEZIPELER WE ÝETILEN SEPGITLER

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ata Watanymyzyň zehinli ýaşlaryny ylymda, bilimde we täze tehnologiyalar boýunça has ähmiyetli we tutumly işlere höweslendirmek maksady bilen, bank ulgamynda amala aşyrylýan özgertmeler maksatna-malaýyn esasda amala aşyrylýar. Ýurdumyzyň durmuş-ykdysady, ylmy-tehniki we ruhy taýdan ösüsi – ylym, bilim we sanly tehnologiyalar ulgamlarynyň kämilligi bilen berk baglanyşykly bolup durýar. Şu nukdaýnazardan, bank ulgamyň yzygiderli kämilleşdirmek babatda döwlet derejesinde toplumlaýyn işler durmuşa geçirilýär. Muňa «Türkmenistanyň bank ulgamyň ösdürmegiň 2011-2030-njy ýyllar üçin Döwlet maksatnamasy» hem-de «Türkmenistanda sanly ykdysa-dyýeti ösdürmegiň 2021-2025-nji ýyllar üçin Döwlet maksatnamasy» şáyatlyk edýär.

Häzirki wagtda bazar ykdysadyýetiniň öñünde adam maýasyny netijeli ullanmak ýaly birnäçe wezipeler goýulýar. Bu wezipelere ýetmek üçin adam resurslary babatynda ýolbaşçylar tarapyndan durmuşa geçirilýän dogry we takyk taýýarlanan işgärler syýasaty zerurdyr. Banklaryň öñünde goýlan maksatlara ýetmegi we bellenen wezipeleri ýerine ýetirmegi işgärler syýasatyňň dogry ýola goýulmagy bilen bagly bolup durýar.

Adam maýasynyň ähmiyetiniň barha artmagy netijesinde bilimiň we önemciliгиň ilerle-meginde subýektiv we obýektiv şertleriň arabaglanşygynyň düýpli özgermegi bilen şert-lendirilýär. Islendik guramanyň esasy hereketlendiriji güjji işgärler bolup, onuň netijeliliği esasan hünärmenleriň kárine, hünär taýýarlygyna we onuň işiniň hiline baglydyr. Jemgyétiň nazary we amaly ösüsi, dünýäniň häzirkizaman çylşyrymlylyg sebäpli, hünär derejesini we onuň hilini yzygiderli ýokarlandyrma meselesini has wajyplashyrdyr. Guramanyň alyp barýan işleriniň netijesi bolsa, durmuş we ykdysady ugurlardaky artykmaçlygy, şeýle hem guramanyň zähmet bazaryndaky orny hünärmenleriň kárine, ony netijeli ulanylmaçyna we ýerleşdirilmegine baglydyr. Sebäbi ilitaň we döwletiň häzirki talaplaryna hem-de innowa-sion ykdysadyýeti ösdürmegiň zerurlyklaryna laýyklykda hünär biliminiň maliye taýdan sowatlylyg we medeni derejesiniň durnukly ýokarlanmagy olaryň tiz özgerýän zähmet şertlerine çalt uýgunlaşmagyny üpjün edýär. Ylmyň we tehnikanyň depginli ösmegi hünär-menlerden şol derejedäki aň we bilim taýýarlygynyň bolmagyny hem talap edýär.

Daşary ýurt tejribesinde adam gorunyň kämilleşmeginiň hünärmenleriň zähmet bäs-deşligine ukybyny artdyrýandygyny aýdyň görkezýär: işgär näçe bilimli hem başarjaň bolsa, onuň ykdysady işjeňligi şonça-da ýokary bolýar, degişlilikde, onuň ißsiz galmak töwekgelligi azalýar, ökde hünärmeniň aýlyk haky, wezipe ösüşleri babatynda mümkünçilikleri ýokary bolup, ol hünär taýdan kämilleşmäge hemise taýýardyr. Bilimi has ýokary hünärmenler ykdysadyýetiň we durmuşyň tiz özgermegine has aňsat öwrenişyärler, täze bilimleri we endikleri çalt özleşdirýärler, ylmy-tehniki progresiň iň täze gazananlary bilen ýakyndan gzyzylanyp, olary özünüň gündeki işine ornaşdyrmaga höwesli bolýarlar. Bu hünärmenler wagtyň talabyna görä, adaty däl ýagdaýlarda tiz oýlanmagy hem dürs netije çykarmagy, islendik işe döredjilikli çemelleşmegi, ykdysadyýetiň dörlü pudaklarynda strategiki çözgütleri kabul etmegi, kabul edýän çözgütleri üçin jogapkärçiliği öz üstüne almagy hem başsarýarlar.

«Türkmenistanyň bank ulgamyň ösdürmegiň 2011-2030-njy ýyllar üçin Döwlet maksat-namasyna» laýyklykda, bank işiniň ýyldan-ýyla özgerýändigini we täze ugurlar boýunça hünärleriň bolmagyna talaplaryň ýüze çykýandygyny nazara almak bilen, bank işinde zerur

SELJERİŞ MAKALALARЫ

bolan hünärleriň sanawyna üýtgetmeler girizilýär we hünärmenlik derejesi boýunça bildirilýän talaplar kesgitlenilýär. Şunuň bilen birlikde, bank hyzmatlarynyň geriminiň giňelmegi, müşderiler bilen işlemegiň täze tilsimatlarynyň ornaşdyrylmagy bilen baglanyşykly işgärleriň hünär öwrenmeklerine we iş başarjaňlgyna hemiše ýokary talaplar bildirilýär.

Bank ulgamynда ösen tehnologiýalaryň ornaşdyrylmagy sanly ykdysadyýet üçin bäsleşige ukypliygy ýokarlandyrmakdan durmuş derejesini ýokarlandyrmagça çenli köp sanly oňyn netijelere getirýär: bank hyzmatlarynyň hili ýokarlandyrylyar, hyzmatlaryň täze döwrebap görnüşleri döredilýär, netijede harajatlaryň we sarp edilýän gymmatly wagtyň tygsytlanmagyna ýardam berýär.

Maglumat tehnologiýalary, maglumat howpsuzlygy we sanly ykdysadyýet meseleleri boýunça daşary ýurtly bilermenleriň maslahatlaryndan peýdalanmak, tejribe alyşmak, şeýle hem bank ulgamynyň hünärmenleriniň bilim derejelerini ýokarlandyrmak maksady bilen, okuw maslahatlary, tegelek stollar, duşuşyklar şeýle hem magistrlik okuwlary gurnalýar. Mundan başga-da, ýurdumyzda sanly ykdysadyýete geçmek bilen, bank ulgamynда maglumat tehnologiýalary we maglumat howpsuzlygy ugurlary boýunça täze hünärleri hem açyldy. Muňa mysal edip, Awaza milli syýahatçylyk zolagynda ýerleşyän «Hazyna» myhmanhansynda Türkmenistanyň bank ulgamynyň hünärmenleri üçin okuw meýilnamasy esasynda okuwlар geçirilýär. Türkmenistanyň Merkezi bankynyň Türkmenistanyň Gahrymany Atamyrat Nyýazow adyndaky ýöritleşdirilen bank mekdebinin hünarı ýokarlandyryş bölümünde bank hünärmenleri okadylyp, bilim derejeleri hem ýokarlandyrylyar. Şeýle hem, Türkmenistanyň milli manat baýramçylygy mynasybetli ýurdumyzyň bank ulgamynда zehinli ýaşlary saýlap seçmek, ökde hünärmenleri ýüze çykarmak we olaryň hünär taýýarlygyny artdyrmak maksady bilen, ýurt we welaýat derejesinde çäreler gurnalýar.

Işgärlər syýasatyň esasy ugurlary hünär derejelerini yzygiderli kämilleşdirmekden, ýokary hünärlı hünärmenleri saýlap-seçip almagyň netijeli usullaryny ornaşdymakdan ybarat bolup durýär. Banklarda işleyän hem-de işe kabul edilýän her bir hünärmeniň bilim derejesiniň ýokary bolmagy hem-de öz eýeleýän wezipesine biliminiň gabat gelmegi gazanylýar, işgäriň hünär ukybyny ýüze çykarmak we ösdürmek üçin işgärlere baha bermek we synag geçirilmek düzgünleri kämilleşdirilýär.

Sonuň bilen birlikde, Türkmenistanyň Merkezi bankynda we täjirçilik banklarynda synag we söhbetdeşlik geçirilmek işi yzygiderli amala aşyrylyar. Bank işgärlерiniň bilim derejesini ýokarlandyrmak, täze başarnyklaryny gazańmak, hünär endiklerini we bilimlerini ösdürmek üçin köp sanly ykdysady okuwlار we seminarlar yzygiderli gurnalýar. Bu okuwlار bank ulgamynда maglumat tehnologiýalary, bank amallaryň elektron dolanşygyna girizilmeği, bank hyzmatlarynyň sanlaşdyrylmagy ýaly dürlü ugurlary öz içine alýar. Bular öz gezeginde banklarda ulanylýan häzirkizaman tehnologiýalaryny ornaşdyryýar we işgärlere olar bilen işlemek endiklerini ösdürmäge kömek edýär. Sanly tehnologiýalaryň giňden ornaşdyrylmagy, internet çeşmelerine elýeterliliği – bu hem islendik işde milli we halkara derejesinde bilelikde işlemek şert döredýär.

Bank işgärlерiniň hünär kämiliği işgärleriň okuwlara we hünär okuwlaryna gatnaşmaklaryny guramak arkaly üpjün edilýär. Bank işgärlерiniň hünär derejesini ýokarlandyrmakda halkara maliye guramalary, daşary ýurtlaryň merkezi banklary, beýleki iri daşary ýurt banklary bilen hyzmatdaşlyk alnyp barylýar. Banklar tarapyndan her ýylда başarnygy we hünär ussatlygy boýunça tejribeli hünärmenleriň ätiýaçlygy düzülýär.

Bank ulgamynyň hünärmenlerini taýýarlamak dürlü mowzuklar boýunça okuwlary gura-

mak arkaly olary gaýtadan taýýarlamak we hünärini ýokarlandyrmaç möhüm ugurlarynyň biri bolup durýar. Hünärmenleriň zehin aýratynlyklaryny has-da artdyrmak boýunça ýerli we halkara maslahatlara, seminarlara, duşuşyklara, magistrlik okuwlara gatnaşmak hem-de Hormatly Prezidentimiziň taýsyz tagallalary netijesinde, her ýýlda geçirilýän ylmy işler boýunça bäsleşigine gatnaşmaga uly mümkünçilikler döredilýär. Şeýlelik bilen, bank ulgamynda häzirki zaman bazar gatnaşyklaryna geçiş döwründe hünär taýýarlygyny netijeli ularmak we gowulandyrmaç boýunça işler yzygiderli alnyp barylýar.

Mundan başga-da baha beris kadalaryny gowulandyrmaç, ökde hünärmenleri ýuze çykarmak we ösdürmek boýunça işler geçirilýär. Dalaşgäriň başarnykly saýlanmagy – ýokary hilli işde möhüm wezipe bolup durýar. Bu ugurda banklar tarapyndan alnyp barylýan işlere mysal hökmünde sanly ulgam arkaly hünärmenler bilen söhbetdeşlikleriň geçirilmegini, halkara okuw maslahatlaryna gatnaşylmagyny, şeýle hem halkara maliye guramalary, daşary ýurtlaryň merkezi we beýleki iri banklary bilen hyzmatdaşlyklaryň alnyp barylmagyny görkezmek bolar. Bularyň esasy maksady – hünärmen bir meselä dürli tarapdan seretmegi, ýagdyá umuman düşünmegi öwretmek we ýagdaýlary hemmetaraplaýyn seljermek bolup durýar. Şu nukdaýnazardan, milli ykdysadyyetimiziň ähli pudaklarynda güýcli hünärmenleri ýuze çykarmak, işgärleriň taýýarlygynyň hilini ýokarlandyrmaç, mäkäm we has tejribeli işgär düzümni döretmek, tehnologiýalara eýe bolan ýokary derejeli hünärmenleri yetişdirmek ýaly wezipeleriň çözülmegi, ýurdumyzyň ykdysadyyetiniň bäsdeşlige ukyplylygyny we innowasion ösüşini gazanmakda oňyn tásirini ýetirer.

Bank ulgamyna sanly tehnologiýalaryň, täzeçil hyzmatlaryň ornaşdyrylmagy ýurdumyzyň ösüşleriň döwrebaplylygyny üpjün edýär. Bu hem öz gezeginde adam maýasynyň döwrebap ösüşine, onuň netijeli zähmet çekmegine, hünär ussatlygynyň ýokarlanmagyna şertleriň döredilmegi esasynda döwrebap maksatnamalardan we konsepsiýalardan ugur alnyp, ylym-bilim bilen durmuş tejribesiniň baglanyşygyny pugtalandyrmaga gönükdirilen işleriň alnyp barylýandygy geljekki ösüslere uly ynam döredýär.

Türkmenistanyň bank ulgamynda gazanylan üstünlikleriň, ýetilen sepgitleriň, geçirilen özgertmeleriň ählisi ýurtta durnukly ykdysady ösüsü üpjün etmäge, milli ykdysadyýete sanly tehnologiýalary giňden ornaşdyrmaga, ilatyň ýasaýyş-durmuş derejesini has-da gowulandyrmaç, döwletimiziň dünýäniň ösen ýurtlarynyň derejesine ýetirmäge gönükdirilendir. Türkmen halkyna bagtyýar we abadan durmuşy peşges beren Hormatly Prezidentimiziň jany sag, ömri uzak bolup, Watan üçin, halk üçin edýän ähli beýik işleri hemise rowaç alsyn!

Gülaýym ŞÜKÜROWA,
Türkmenistanyň Merkezi bankynyň
İşgärlər syýasaty müdirliginiň İşgärlər
bilən işlemek bölümünüň baş hünärmeni

SELJERİS MAKALALARЫ

DURNUKLY YKDYSADY ÖSÜŞİ ÜPJÜN ETMEKDE MAÝA GOÝUMLARYŇ ORNY

Türkmenistanyň ykdysady syýasaty ýurdu innowasiýa taýdan ösdürmäge, güýçli senagat kuwwatyny döretmäge we onuň pudaklaýyn düzümni giňeltmäge gönükdirilendir. Häzirki zaman bazar düzümi bar bolan we durnukly ösüş depginlerini gazanmaga gözükdirilen ýokary netijeli ykdysadyýeti ýokary hilli we tapgyrlaýyn kemala getirmek Türkmenistanyň ykdysady syýasatynyň ileri tutulýan ugurlary bolup durýar. Ýurdumyzyň erkin bazar gatnaşyklaryna geçmegiň häzirki möhüm tapgyrynda milli ykdysadyýetimiziň öňünde hil taýdan täze wezipeler durýar.

Milli ykdysadyýetimizi gysga, orta we uzak möhletleyin ösdürmegini çäklerinde ýerine ýetirilmeli işleriň tutuş bir toplumy ýagny, milli ykdysadyýetiň dürlü pudaklarynyň ýagdaýyny häsiýetlendiryän maglumatlara esaslanyp, döwlet tarapyndan berilýän maliye mümkünçiliklerinden ýerlikli we netijeli peýdalanmak, şol bir wagtda sówda we hyzmatlar ulgamynda iri maýa goýum işjeňligini artdyrmak, önumleriň täze görnüşlerini kemala getirmek, importyň möçberini azaltmak, dünýäniň ösen döwletleriniň erkin bazaarlynda erkin söwdany guramak, eksporty ýokarlandyrma wezipesi esasy ugurlar bolup durýar. Beýik Britaniýanyň we Demirgazyk Irlandiýanyň Birleşen Patşalygynyň «Fitch Ratings» halkara reýting agentligi tarapyndan Türkmenistanyň ykdysadyýetine «B» dereje gysga möhletli we «B+durnukly» derejede uzak möhletleyin oňyn görkezijileriň gaýtadan berilmegi daşary ýurtly maýadarlar üçin türkmen ykdysadyýetiniň durnukly bolmagynda galýandygyny áýtmaga mümkünçilik berýär.

Garaşsyz Watanymyzyň mundan beýlák-de gülläp ösmegini gazanmak, ykdysady kuwwatyny has-da artdyrmak, ilitamyzyň durmuş şertlerini, hal-ýagdaýyny ýokarlandyrma «Berkarar döwletiň täze eýyamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022-2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegin Milli maksatnamasynyň» esasy wezipeleri bolup durýar. Häzirki wagtda ýurdumyzyň ykdysadyýetiniň ähli pudaklarynyň maddy enjamlayn binýady berkidilýär, olara täze tehnologiýalar, öndebarýy tejribeler ornaşdyrylýar, çünkü milli we dünýä tejribesini öwrenmek, öndebarýy tehnologiýalary ornaşdyrmak, innowasion ösüsü üpjün etmek ýurdumyzyň ykdysadyýetiniň durnukly ösmeginiň baş şerti bolup çykyş edýär. Şuňuň bilen baglylykda, ýurdumyzyň halk hojalygynyň ähli pudaklaryny sanlylaşdyrmak, sanly ykdysadyýeti ösdürmek boýunça işler giňden alnyp barylýar we onuň kanunçylyk binýady hem yzygiderli kämilleşdirilýär.

Ýurdumyza sanly ykdysadyýeti ösdürmek netijeli ulgamlary ornaşdyrmaga, uzak möhletli ykdysady ösüsü we ýokary öndürüjiliği gazanmaga şert döredýär, jemgyýetçilik hyzmatlarynyň hilini ýokarlandyrma we kämil görbüşlerini ýola goýmaga, durmuş şertlerini gowulandyrma hemaýat edýär. Şol sanda, bank ulgamy milli ykdysadyýeti maýa goýum serişdeleri bilen üpjün etmekde aýratyn orna eýe bolup, bu ulgamyň hem sanlylaşdyrylmagy işewürlük mümkün-

çiliklerini artdyrmagá, bank hyzmatlarynyň hilini ýokarlandyrmagá, nagt däl hasaplaşyklar ulgamyny ösdürmäge, hyzmatlaryň döwrebap görnüşlerini hödürlemäge, harajatlary we wagty tygşytlamaga ýardam bermek bilen halkymyzyň abadan hem-de bagtyýar durmuşda ýaşamagy, yzygiderli ösýän jemgyýetimiziň mundan beýlák-de kämilleşmegi üçin amatly şertleri döredýär.

Milli ykdysadyýetimiziň ýokary ösüş depgini iri möçberli maýa goýumlaryň üstünlikli çekilmegini we olaryň netijeli özleşdirilmegini talap edýär. Türkmenistanyň 2025-nji ýylda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň we maýa goýum maksatnamasynda gysga döwürde ýurdumyzyň milli ykdysadyýetiniň köpugurlylygyny gazanmaga, Döwlet býujetiniň girdejilerini gaýry çeşmeleriň hasabyna artdyrmagá, çykdayj bölegini maksatlaýyn ulanmaga, şeýle-de milli ykdysadyýetiň pudaklaryny diwersifikasiýa ýoly bilen ösdürmegiň innowasion usullaryny ornaşdyrmaga gönükdirilen toplumlaýyn çäreler göz öňünde tutulýar.

Milli ykdysadyýetiň bäsdeşlige ukyplylygyny ýokarlandyrmak we durnukly ösüsini üpjün etmek üçin maliye bazarynyň işleýiş mehanizmini we maýa goýum ugruny öwrenmek zerurdyr. Şeýle hem, ýurdumyzyň karz edaralary resmi hasabatlaýyn döwürde milli ykdysadyýete daşarky şertleriň ýetirýän tásiriniň öňüni almak, durnuklaşdyryş gaznasynyň serişdelerini netijeli ulanmak, hususy kärhanalary, telekeçilik önemciliklerini ösdürmek, töleg ödeýjilik bilen bagly karzlary yzygiderli bermek, eýeçiliğiň görnüşine garamazdan, edara-kärhanalara berilýän maliye goldawyny, çekilýän erkin serişdeleri ýokarlandyrmak, nagt däl hasaplaşyklaryň göwrümini giňeltmek, milli puluň hümmetini saklamak, bank hyzmatlarynyň ilata elýeterliligini artdyrmak, hyzmatlaryň döwrebap sanly hem-de şol derejede goragly usullaryny ornaşdyrmak çärelerini öz içine alýar.

Bu maksatnamalaýyn çäreleriň giň gerimde, strategik esasda durmuşa geçirilmegi, ilki bilen Döwlet býujetine gelip gowuşýan salgylardan gaýry girdejileri artdyrmak, bazar gatnaşyklaryna, sanly ykdysadyýete doly geçişi üpjün etmek, döwlet emläginiň hususylaşdyrylmagyny tizleşdirmek, maliye bazarynyň işleýiş mehanizmini öwrenmek, netijeli maýa goýumlaryny çekmek we başga-da köp sanly oňyn ykdysady ädimleriň ädilmegi bilen aýrylmaz baglanyşyklydyr.

Ýurdumuzda üstünlikli durmuşa geçirilýän toplumlaýyn ösüş maksatnamalarynyň, sebitleri we tutuş ýurdumyzy ykdysady taýdan pugtalandyrmaga gönükdirilen gysga hem uzak möhletli meýilnamalaryň, köpugurly konsepsiýalaryň bellenen wagtynda amala aşyrylmagy ýetilen sepgitlere dürs baha bermäge, gazanylan netijeleri takyk kesitlemäge, düýpli seljermelere, ylma esaslanýan çaklamalara daýanmak bilen, ýurdumyzyň innowasiýa esasda durnukly ykdysady ösüsini has-da ýokarlandyrmagá ýardam berýär. Ýurdumyzyň mundan beýlák-de hemmetaraplaýyn ösüşine, ilateň ýasaýýş-durmuş şertleriniň has-da gowulandyrylmagyna gönükdirilen iri maýa goýum maksatnamalaryň we taslamalaryň üstünlikli amala aşyrylmagy halkymyzy Watanomyzyň gülläp ösmeginiň we durnukly ösüsini üpjün etmegiň bähbidine täze sepgitlere ýetmäge ruhlan-dyrýar.

Selbi HOJAKOWA,
Türkmenistanyň «Türkmenbaşy» paýdarlar täjircilik bankynyň
Daşoguz welaýat şahamçasynyň İşgärler bilen işlemek bölümünüň hünärmeni,
ilkinji zenanlar guramasynyň işjeň agzasy

TÜRKMENISTANYŇ BANK ULGAMYNYŇ ÖSÜŞ MEÝILLERI

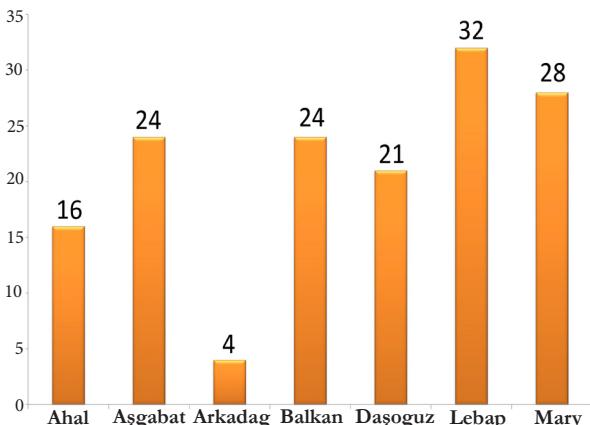
Тенденции развития банковской системы Туркменистана

Development trends of the banking system of Turkmenistan

2025-nji ýylyň 1-nji iýul ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralarynyň şahamçalarynyň sany barada maglumat

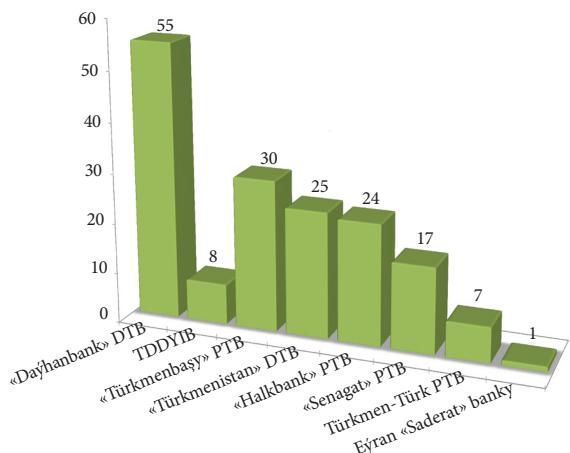
Сведения о количестве филиалов кредитных учреждений Туркменистана по состоянию на 1 июля 2025 года

Information on the number of branches of the credit institutions of Turkmenistan as of July 1, 2025

2025-nji ýylyň 1-nji iýul ýagdaýyna
 Türkmenistanyň karz edaralary boýunça daşary
 ýurt puluny alyş-çalyş nokatlarynyň sany
 Количества обменных пунктов иностранной
 валюты по кредитным учреждениям Туркменистана на
 1 июля 2025 года

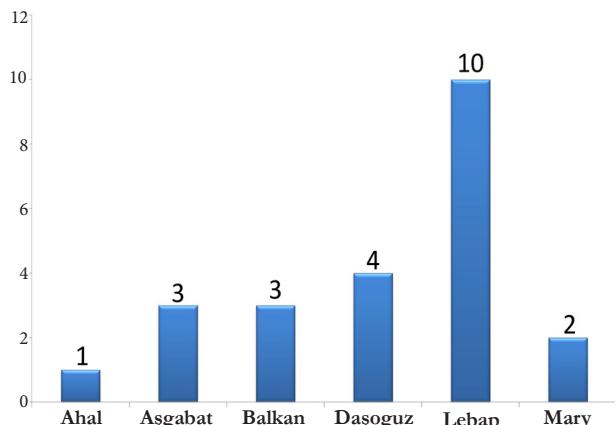
Number of the exchange bureaus of the credit institutions of Turkmenistan as of July 1, 2025

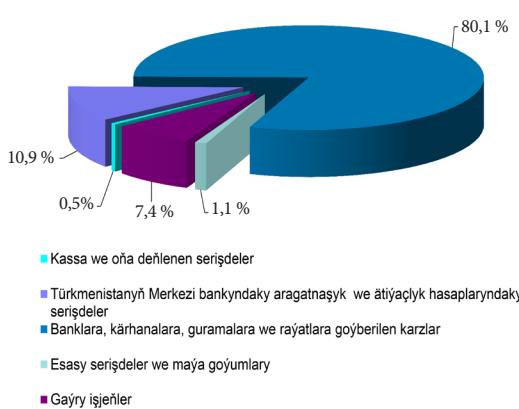
2025-nji ýylyň 1-nji iýul ýagdaýyna
 Türkmenistanyň karz edaralarynyň
 bank gulluklarynyň sany barada maglumat

Сведения о количестве агентств кредитных учреждений Туркменистана по состоянию на 1 июля 2025 года

Information on the number of agencies of the credit institutions of Turkmenistan as of July 1, 2025

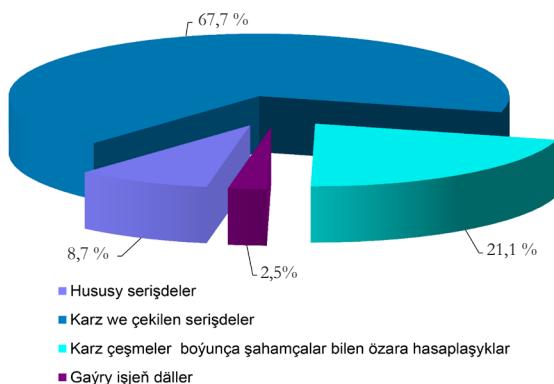

Karz edaralaryň işjeňleriniň düzümi, (%-de)
 Структура активов кредитных учреждений, (в %)
 Structure of assets of the credit institutions (in %)

Karz edaralaryň işjeň dälleriniň düzümi, (%-de)

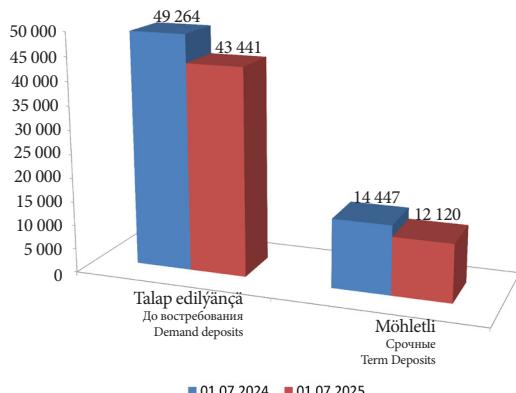
Структура пассивов кредитных учреждений, (в %)
Structure of liabilities of the credit institutions (in %)

Kärhanalaryň, guramalaryň we ilatyň hasaplaşykları, gündelik we goýum hasaplaryndaky serişdeleriniň möhleti boýunça bölünisi (mln manatda)

Средства на расчетных, текущих счетах и депозитах предприятий, организаций и населения по срокам их размещения (в млн. манат)

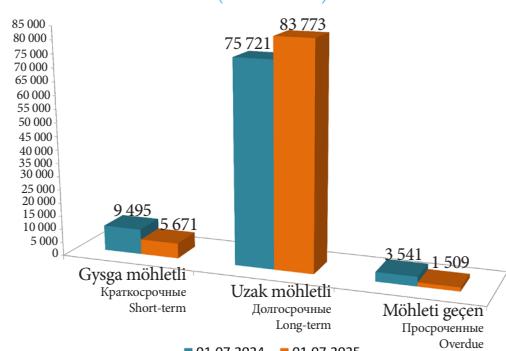
Funds on the settlement, current, deposit accounts of the enterprises, organizations and households by the terms of placement (in mln. manat)

Karz edaralaryň kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda beren karzlarynyň galyndylarynyň möhleti boýunça bölünisi (mln manatda)

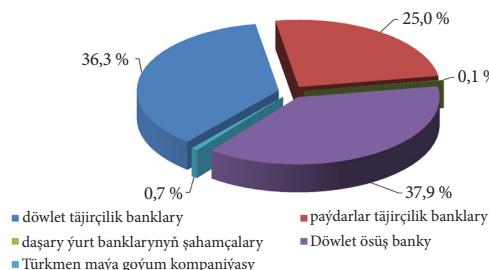
Распределение остатков кредитов кредитных учреждений, предоставленных в национальной валюте предприятиям, организациям и населению по срокам их размещения (в млн. манат)

Distribution of balances of credits with the credit institutions provided to the enterprises, organizations and households by the terms of placement (in mln. manat)

2025-nji ýylyň 1-nji iýul ýagdaýyna karz edralarynyň esaslyk maýalarynyň möçberi barada maglumat

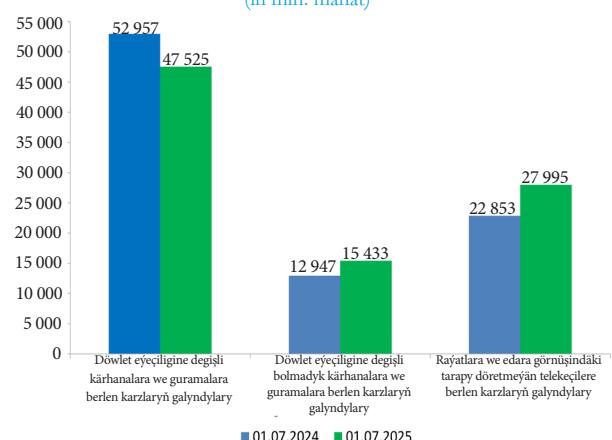
Величина уставного фонда кредитных учреждений по состоянию на 1 июля 2025 года
Authorized capital size as of 1 July 2025

Karz edaralaryň kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda beren karzlarynyň galyndylarynyň eýeciliği boýunça bölünisi (mln manatda)

Распределение остатков кредитов кредитных учреждений, предоставленных в национальной валюте предприятиям, организациям и населению по формам их собственности (в млн. манат)

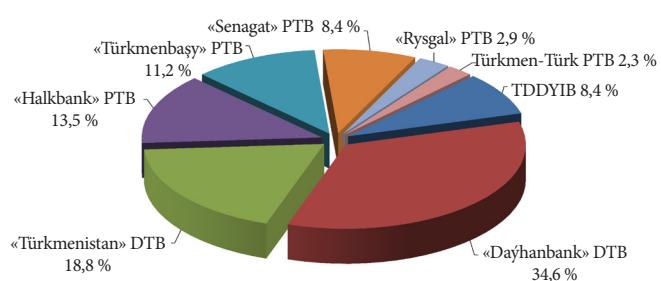
Undrawn credit amounts in national currency of the credits issued to the enterprises, organizations and households, by the forms of the ownership (in mln. manat)

2025-nji ýylyň 1-nji iýul ýagdaýyna Türkmenistanyň bank kart ulgamynda hasaba alnan bank kartlary boýunça maglumat (görkezijiler tegeleklenip alyndy)

Сведения о зарегистрированных в банковской карточной системе Туркменистана банковских картах по состоянию на 1 июля 2025 года (указатели округлены)

Information on the bank cards registered in the bank system of Turkmenistan as of 1 July 2025 (rounded-off)

Türkmenistanyň karz edaralarynyň işjeňliginiň esasy görkezijileri
 Основные показатели деятельности кредитных учреждений Туркменистана
 Key performance indicators of credit institutions in Turkmenistan

GÖRKEZİJİLER ПОКАЗАТЕЛИ/INDICATORS	ölçeg birligi ед. измер. measure unit	01.07.2024	01.01.2025	01.07.2025	01.07.2025 01.01.2025-e, %-de	01.07.2025 01.07.2024-e, %-de
1. Bellige alınan karz edaralary Зарегистрированные кредитные учреждения Registered credit institutions	sany количество number	11	11	11	100,0	100,0
şol sanda/в том числе/ including:						
- döwlet tajırçılık - государственно-коммерческие - state-commercial	sany количество number	3	3	3	100,0	100,0
- paýdarlar tajırçılık - акционерно-коммерческие - joint-stock commercial	sany количество number	5	5	5	100,0	100,0
- daşary ýurt banklarynyň şahamçalary - филиалы иностранных банков - branches of foreign banks	sany количество number	1	1	1	100,0	100,0
- Döwlet ösüş banky - Государственный банк развития - State Development bank	sany количество number	1	1	1	100,0	100,0
- «Türkmen maýa goýum kompaniyasy» - «Туркменская инвестиционная компания» - «Turkmen investment company»	sany количество number	1	1	1	100,0	100,0
2. Karz edaralaryň şahamçalarynyň sany Количество филиалов кредитных учреждений Number of branches of credit institutions	sany количество number	149	149	149	100,0	100,0
3. Karz edaralarynda hyzmat edilýän müsderilere açylan hasaplaryň sany Количество счетов открытых клиентом обслуживаемых кредитными учреждениями Number of accounts opened by clients serviced by credit institutions	sany количество number	7 266 679	7 675 485	7 934 681	103,4	109,2
4. Karz edaralaryň işgärleriň sany Численность работников кредитных учреждений Number of employees of credit institutions	sany количество number	8 410,75	8 408,50	8 445,75	100,4	100,4
5. Karz edaralaryň hakyky toplan esaslyk maýasynyň möçberi Фактически сформированный уставный фонд кредитных учреждений Actually formed authorized capital of credit institutions	mln manat млн манат mln manat	7227,49	7432,33	7511,69	101,1	103,9
6. Türkmenistanyň Merkezi bankynda açylan karz edaralarynyň aragatnaşyň hasaplaryndaky galyndylary (milli pulda) Остаток на корреспондентских счетах кредитных учреждений в Центральном банке Туркменистана (в нац. валюте) Balances on correspondent accounts of credit institutions in the Central Bank of Turkmenistan (in national currency)	mln manat млн манат mln manat	21148,42	16997,27	13224,71	77,8	62,5
7. Türkmenistanyň karz edaralarynyň kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda beren karzlarynyň galyndylary Остаток кредитов кредитных учреждений Туркменистана в национальной валюте, предоставленные предприятиям, организациям, населению The balance of credits of credit institutions of Turkmenistan in national currency, provided to enterprises, organizations, and the population	mln manat млн манат mln manat	88 756,64	92 135,71	90 953,09	98,7	102,5
8. Karz edaralarynda kärhanalaryň, guramalaryň we ilatyň hasaplaşykları, gündelik we goýum hasaplaryndaky serişdeleri (milli pulda) Средства на расчетных, текущих счетах и депозитах предприятий, организаций и населения в кредитных учреждениях (в нац. валюте) Funds at settlement, current accounts and deposits of enterprises, organizations and individuals in credit institutions (in national currency)	mln manat млн манат mln manat	44 367,79	40 178,70	36 290,23	90,3	81,8

Yılmý-önümüçilik geneşinde taýýarlanылы
 Подготовлено Научно-производственным советом /Prepared by the Research Council

TABLISALAR / ТАБЛИЦЫ / TABLES

2025-nji ýylyň 1-nji iýul ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralarynyň şahamçalarynyň sany barada maglumat

Сведения о количестве филиалов кредитных учреждений Туркменистана по состоянию на 1 июля 2025 г.

Information on the number of branches of credit institutions of Turkmenistan as of July 1, 2025

Karz edaralaryň ady Наименование кредитных учреждений Name of credit institutions	Şahamçalarynyň sany Количество филиалов Number of brances	Ahal Ахал Ahal	Aşgabat Ашхабад Ashgabat	Arkadag Аркадаг Arkadag	Balkan Балкан Balkan	Daşoguz Дашогуз Dashoguz	Lebap Лебап Lebap	Mary Мары Mary
Türkmenistanyň «Türkmenistan» DTB ГКБТ «Туркменистан» / SCBT «Turkmenistan»	22	3	7	1	4	1	3	3
Türkmenistanyň «Türkmenbaşy» PTB АКБТ «Туркменбашы» / JSCBT «Turkmenbashi»	23	1	5		4	3	6	4
Türkmenistanyň «Dayhanbank» DTB ГКБТ «Дайханбанк» / SCBT «Dayhanbank»	51	7	1	1	7	10	13	12
TD Daşary ykdysady iş banky Туркменвнешэкономбанк/ State Bank for Foreign Economic Affairs of Turkmenistan	3		2		1			
Türkmenistanyň «Halkbank» PTB АКБТ «Халкбанк» / JSCBT «Halkbank»	32	4	7	1	3	4	7	6
Türkmenistanyň «Senagat» PTB АКБТ «Сенагат» / JSCBT «Senagat»	14	1	2	1	4	2	2	2
«Rysgal» PTB АКБ «Рысгал» / JSCB «Rysgal»	4				1	1	1	1
Jemi / Bcerö / Total	149	16	24	4	24	21	32	28

2025-nji ýylyň 1-nji iýul ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralarynyň bank gulluklarynyň sany barada maglumat

Сведения о количестве агентств кредитных учреждений Туркменистана по состоянию на 1 июля 2025 г.

Information on the number of credit institutions agencies of Turkmenistan as of July 1, 2025

Karz edaralaryň ady Наименование кредитных учреждений Name of credit institutions	Gulluklarynyň sany Количество агентств Number of agencies	Ahal Ахал Ahal	Aşgabat Ашхабад Ashgabat	Balkan Балкан Balkan	Daşoguz Дашогуз Dashoguz	Lebap Лебап Lebap	Mary Мары Mary
Türkmenistanyň «Türkmenistan» DTB ГКБТ «Туркменистан» / SCBT «Turkmenistan»	1		1				
Türkmenistanyň «Türkmenbaşy» PTB АКБТ «Туркменбашы» / JSCBT «Turkmenbashi»	1				1		
Türkmenistanyň «Dayhanbank» DTB ГКБТ «Дайханбанк» / SCBT «Dayhanbank»	8	1		1	1	4	1
TD Daşary ykdysady iş banky Туркменвнешэкономбанк/ State Bank for Foreign Economic Affairs of Turkmenistan	1			1			
Türkmenistanyň «Halkbank» PTB АКБТ «Халкбанк» / JSCBT «Halkbank»	4					4	
Türkmenistanyň «Senagat» PTB АКБТ «Сенагат» / JSCBT «Senagat»	1				1		
Türkmen-Türk PTB Туркмено-Турецкий АКБ/ Turkmen-Turk JSCB	7		2	1	1	2	1
Jemi / Bcerö / Total	23	1	3	3	4	10	2

2025-nji ýylyň 1-nji iýul ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralarynyň esaslyk maýalarynyň möçberi barada maglumat

Информация об уставном фонде кредитных учреждений по состоянию на 1 июля 2025 г.

Information on the authorized capital of credit institutions as of July 1, 2025

münň manat / тыс. манат / thousand manat

Bellige alnan karz edalarlar we beýlekiler Зарегистрированные кредитные учреждения и другие Registered credit institutions and others	Eسaslyk maýalarynyň möçberi Размер уставного фонда Size of the authorized capital	Eسaslyk maýalarynyň umumy möçberinden düşyän paýy, % Уд. вес к итогу, % / Share to total, %
döwlet täjirçilik banklary государственно-коммерческие банки/state-commercial banks	2 723 352,7	36,3
paýdarlar täjirçilik banklary акционерно-коммерческие банки/joint-stock commercial banks	1 877 769,8	25,0
daşary ýurt banklarynyň şahamçalary филиалы иностранных банков/branches foreign banks	4 571,0	0,1
Döwlet ösüş banky Государственный банк развития/State Development Bank	2 850 000,0	37,9
Türkmen maýa goýum kompaniyasy Туркменская инвестиционная компания/Turkmen investment company	56 000,00	0,7
Jemi / Bcerö / Total	7 511 693,6	100,0

Bank gözegçiliği müdirliginde taýýarlanылды

Подготовлено департаментом Банковского надзора/ Prepared by Banking Supervision Department

TABLISALAR / ТАБЛИЦЫ / TABLES

2025-nji ýylyň iýun aýynda TMB-niň karz auksionynda yylan edilen göterim derejeleri
 Объявленные процентные ставки на кредитном аукционе ЦБТ
 в июне 2025 года

Interest rates declared at the credit auction of CBT in June, 2025

Karzlaryň möhleti сроки предоставления кредитов Terms of credits	Göterim derejesi, (%) Процентная ставка, (%) Interest rate, (%)
1 ýyldan artyk bolmadyk möhlete до 1 года Up to 1 year	5,0 %

2025-nji ýylyň iýun aýynda TMB-niň goýum amallary auksionynda yylan edilen göterim derejeleri
 Объявленные процентные ставки на депозитном аукционе ЦБТ
 в июне 2025 года

Interest rates declared at the deposit auction of CBT in June, 2025

Goýumarylaryň möhleti сроки привлечения депозитов Terms of deposits	Göterim derejesi, (%) Процентная ставка, (%) Interest rate, (%)
1 aý 1 месяц /1 month	3,0 %
2 aý 2 месяц /2 month	3,5 %
3 aý 3 месяца /3 month	4,0 %

Karz amallary müdirliginde taýýarlanылды
 Подготовлено департаментом Кредитных операций
 Prepared by the Credit Operations Department

Türkmenistanyň Merkezi bankynyň gaýtadan maliýeleşdiriş göterim derejesi

Ставка рефинансирования Центрального банка Туркменистана

Refinance rate of the Central Bank of Turkmenistan

Hereket eden döwri Период действия Period of validity	Göterimiň derejesi, % Процентная ставка, % Interest rate, %	Esas Основание / Authorizing document
08.07.1997 - 05.08.1998	35	TMB-niň 08.07.1997 ý. senesinden 125 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N125 от 08.07.1997 г. Order of the Central Bank of Turkmenistan No.125 08.07.1997
06.08.1998 - 02.08.1999	30	TMB-niň 06.08.1998 ý. senesinden 196 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N196 от 06.08.1998 г. Order of the Central Bank of Turkmenistan No.196 of 06.08.1998
03.08.1999 - 11.02.2000	27	TMB-niň 03.08.1999 ý. senesinden 212 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N212 от 03.08.1999 г. Order of the Central Bank of Turkmenistan No.212 of 03.08.1999
12.02.2000 - 24.05.2000	25	TMB-niň 11.02.2000 ý. senesinden 39 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N39 от 11.02.2000 г. Order of the Central Bank of Turkmenistan No.39 of 11.02.2000
25.05.2000 - 01.01.2001	20	TMB-niň 25.05.2000 ý. senesinden 161 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N161 от 25.05.2000 г. Order of the Central Bank of Turkmenistan No. 161 of 25.05.2000
02.01.2001 - 09.12.2001	15	TMB-niň 02.01.2001 ý. senesinden 1 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N1 от 02.01.2001 г. Order of the Central Bank of Turkmenistan No. 1 of 02.01.2001
10.12.2001 - 01.03.2003	12	TMB-niň 07.12.2001 ý. senesinden 304 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N304 от 07.12.2001 г. Order of the Central Bank of Turkmenistan No. 304 of 07.12.2001
01.03.2003 - 01.06.2004	10	TMB-niň 23.01.2003 ý. senesinden 1 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ № 1 от 23.01.2003 г. Order of the Central Bank of Turkmenistan No. 1 of 23.01.2003
01.06.2004	5	TMB-niň 25.05.2004 ý. senesinden 133 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ № 133 от 25.05.2004 г. Order of the Central Bank of Turkmenistan No. 133 of 25.05.2004

Makroykdysady seljeriş we maliýe syýasaty müdirliginde taýýarlanылды

Подготовлено департаментом Макроэкономического анализа и финансовой политики

Prepared by the Department of Macroeconomic Analysis and Financial Policy

Karz edaralarynyň Türkmenistanyň Merkezi bankyna hökmany ätiýaçlyklaryna geçirmeli möçberleri
Нормативы отчислений кредитных учреждений в обязательные резервы Центрального банка Туркменистана
Standards for deductions of credit institutions to the required reserves with the Central Bank of Turkmenistan

Bellenilen senesi Утверждённая дата Confirmed date	Hökmany ätiýaçlyklaryň derejesi Уровень обязательных резервов Required Reserves Level	Bellikler Примечания / Notes
19.01.2001	5%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan manatdaky we daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным средствам в национальной и иностранной валюте юридических лиц - for term deposits, accounts in national and foreign currency of legal entities
	25%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan manatdaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным средствам в национальной валюте юридических лиц - for other funds in national currency of legal entities
	8%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным средствам в иностранной валюте юридических лиц - for other funds in foreign currency of legal entities
20.07.2006	3%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşindäki taraplardan milli puldaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в национальной валюте - on term deposits of legal entities in national currency
	20%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan milli puldaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в национальной валюте - for other deposits of legal entities in national currency
	5%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в иностранной валюте - on fixed-term deposits of legal entities in foreign currency
	8%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в иностранной валюте - for other deposits of legal entities in foreign currency
03.04.2009	3%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan milli puldaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в национальной валюте - on term deposits of legal entities in national currency
	15%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan milli puldaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в национальной валюте - for other deposits of legal entities in national currency
	5%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в иностранной валюте - on fixed-term deposits of legal entities in foreign currency
	8%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в иностранной валюте - for other deposits of legal entities in foreign currency
17.02.2011	3%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan milli puldaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в национальной валюте - on term deposits of legal entities in national currency
	10%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan milli puldaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в национальной валюте - for other deposits of legal entities in national currency
	5%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в иностранной валюте - on fixed-term deposits of legal entities in foreign currency
	8%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в иностранной валюте - for other deposits of legal entities in foreign currency
11.02.2015	5%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan milli puldaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в национальной валюте - on term deposits of legal entities in national currency
	12%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan milli puldaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в национальной валюте - for other deposits of legal entities in national currency
	6%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в иностранной валюте - on fixed-term deposits of legal entities in foreign currency
	9%	<ul style="list-style-type: none"> - edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в иностранной валюте - for other deposits of legal entities in foreign currency

Karz amallary müdirliginde taýýarlanылы
 Подготовлено департаментом Кредитных операций
 Prepared by the Credit Operations Department

TABLISALAR / ТАБЛИЦЫ / TABLES

**Londonyň gymmat bahaly metallar bazarynyň assosiasiýasy (LBMA) tarapyndan irdenki söwdada bellenilen nyryh
boýunça 2025-nji ýylyň iýün aýyndaky gymmat bahaly metallaryň 1 (bir) unsiýasynyň türkmen manadyna bolan
gatnaşyklarynyň sanawy**

Перечень цен драгоценных металлов за 1 (одну) унцию по результатам утренних торгов Лондонской Ассоциации рынков драгоценных металлов (LBMA) по отношению к туркменскому манату, действительных в июне 2025 года

List of prices of precious metals per 1 (one) ounce based on the results of morning trading of the London Bullion Market Association (LBMA) in relation to the Turkmen manat, valid in June 2025

manat /манат/ manat

	Altyn / Золото/ Gold	Kümüş / Серебро/ Silver	Platina / Платина/ Platinum	Palladiý / Палладий/ Palladium
02.06.2025	11 707,8500	116,3575	3 678,5000	3 416,0000
03.06.2025	11 753,7000	119,8750	3 713,5000	3 468,5000
04.06.2025	11 770,8500	120,2250	3 822,0000	3 535,0000
05.06.2025	11 849,6000	125,2825	3 923,5000	3 563,0000
06.06.2025	11 746,1750	126,6475	4 070,5000	3 570,0000
09.06.2025	11 612,3000	126,8750	4 221,0000	3 776,5000
10.06.2025	11 646,7750	128,6600	4 231,5000	3 706,5000
11.06.2025	11 683,3500	126,7000	4 424,0000	3 790,5000
12.06.2025	11 761,5750	126,6300	4 417,0000	3 713,5000
13.06.2025	11 970,7000	126,2625	4 462,5000	3 710,0000
16.06.2025	11 960,5500	127,3125	4 368,0000	3 661,0000
17.06.2025	11 831,9250	129,7275	4 389,0000	3 598,0000
18.06.2025	11 834,7250	130,0425	4 490,5000	3 692,5000
19.06.2025	11 796,5750	127,0850	4 529,0000	3 622,5000
20.06.2025	11 743,0250	126,4550	4 522,0000	3 692,5000
23.06.2025	11 770,5000	126,4550	4 543,0000	3 745,0000
24.06.2025	11 618,2500	126,2275	4 606,0000	3 755,5000
25.06.2025	11 628,4000	125,1775	4 599,0000	3 727,5000
26.06.2025	11 690,7000	128,0650	4 907,0000	3 871,0000
27.06.2025	11 501,8750	125,9300	4 784,5000	3 958,5000
30.06.2025	11 470,3750	125,9125	4 753,0000	4 025,0000

Görkezilen gatnaşyklar Türkmenistanyň Merkezi bankynyň olar boýunça gymmat bahaly metallary satyn almak ýa-da satmak borçnamalaryny göz öňüne tutmazdan bellenildi.

Цены установлены без обязательств Центрального банка Туркменистана покупать или продавать указанные драгоценные металлы по данным ценам

The prices are set without any obligation on the part of the Central Bank of Turkmenistan to buy or sell the specified precious metals at these prices.

Halkara amallar müdirliginde taýýarlanılydy
Подготовлено департаментом Международных операций
Prepared by the Department of International Operations

Türkmenistanyň karz edaralarynda milli pulda berlen karzlaryň ortaça göterim derejeleri (%)

Средние процентные ставки по кредитам в национальной валюте кредитных учреждений Туркменистана (%)

Average interest rates on credits in national currency of credit institutions of Turkmenistan (%)

	Döwlet täjirçilik banklary Государственные коммерческие банки State commercial banks		Paýdarlar täjirçilik banklary Акционерные коммерческие банки Joint-stock commercial banks		Döwlet ösüş banky Государственный банк развития State Development Bank		Daşary ýurt maýasynyň gatnaşmagyndaky banklar Банки с участием иностранного капитала Banks with foreign capital participation	
	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам Legal entities	Şahsy taraplara Физ. лицам Individuals	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам Legal Entities	Şahsy taraplara Физ. лицам Individuals	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам Legal entities	Şahsy taraplara Физ. лицам Individuals	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам Legal entities	Şahsy taraplara Физ. лицам Individuals
Maý, 2025 Май, 2025 May, 2025								
Talap edilýänçä До востребования Until demanded								
1 aýa çenli до 1 м-ца / up to 1 month					12,0			
1-3 aýa çenli 1-3 м-ца / 1-3 months					12,0			
3-6 aýa çenli 3-6 м-ца / 3-6 months	5,4		7,0		12,0			
6-12 aýa çenli 6-12 м-ца / 6-12 months			12,0		7,0	11,9		
1 ýyldan ýokary свыше 1 г. More than1 year	4,61	11,15	2,2		11,13			

Türkmenistanyň karz edaralarynda milli pulda çekilen goýumlaryň ortaça göterim derejeleri (%)

Средние процентные ставки по депозитам в национальной валюте кредитных учреждений Туркменистана (%)

Average interest rates on deposits in national currency of the credit institutions of Turkmenistan (%)

	Döwlet täjirçilik banklary Государственные коммерческие банки State commercial banks		Paýdarlar täjirçilik banklary Акционерные коммерческие банки Joint-stock commercial banks		Döwlet ösüş banky Государственный банк развития State Development Bank		Daşary ýurt maýasynyň gatnaşmagyndaky banklar Банки с участием иностранного капитала Banks with foreign capital participation	
	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам Legal entities	Şahsy taraplara Физ. лицам Individuals	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам Legal Entities	Şahsy taraplara Физ. лицам Individuals	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам Legal entities	Şahsy taraplara Физ. лицам Individuals	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам Legal entities	Şahsy taraplara Физ. лицам Individuals
Maý, 2025 Май, 2025 May, 2025								
Talap edilýänçä До востребования Demands deposits			2,5		1,9			
1 aýa çenli до 1 м-ца / up to 1 month					10,0			
1-3 aýa çenli 1-3 м-ца / 1-3 months	1,0	9,1			4,0			
3-6 aýa çenli 3-6 м-ца / 3-6 months			9,0		6,7			
6-12 aýa çenli 6-12 м-ца / 6-12 months	0,2	9,6	4,8		9,2			
1 ýyldan ýokary свыше 1 г. More than1 year			6,0	0,01	8,2			

Makroykdysady seljeriş we maliye syýasaty müdirliginde taýýarlanlydy

Подготовлено департаментом Макроэкономического анализа и финансовой политики

Prepared by the Department of Macroeconomic Analysis and Financial Policy

TABLISALAR / ТАБЛИЦЫ / TABLES

Türkmenistanyň karz edaralary tarapyndan milli pulda berlen karzlar we olaryň göterim derejeleri

Кредиты в национальной валюте, предоставленные кредитными учреждениями и процентные ставки по ним

Credits in national currency provided by the credit institutions and interest rates on them

Показатели	2025-nji ýylyň may aýynda berlen karzlaryň möçberi we ortaça göterim derejeleri Объем выданных кредитов и средние процентные ставки в мае 2025 г. Volume of issued credits and average interest rates in May 2025		2025-nji ýylyň ýanwar - may aýlarynda berlen karzlaryň möçberi we ortaça göterim derejeleri Объем выданных кредитов и средние процентные ставки в январе - мае 2025 г. Volume of issued credits and average interest rates in January - May 2025	
	Möçberi (mln manat) Сумма (млн манат) Amount (mln manat)	Ortaça göterimi (%) Средний процент (%) Average percentage (%)	Möçberi (mln manat) Сумма (млн манат) Amount (mln manat)	Ortaça göterimi (%) Средний процент (%) Average percentage (%)
Jemi berildi Выдано, всего / Issued, total	1 777,17	5,42	7 102,45	5,69
edara görnüşli taraplara юридическим лицам / legal entities	751,33	2,28	3 123,47	2,80
raýatlara физическими лицами / individuals	1 025,84	7,71	3 978,98	7,97
Jemi berlen karzlardan: Из общей суммы кредитов: from the overall amount of credits:				
Gysga möhletli, jemi Краткосрочные, всего	126,45	2,33	844,27	2,10
edara görnüşli taraplara юридическим лицам / legal entities	126,26	2,32	843,28	2,09
raýatlara физическими лицами / individuals	0,19	11,95	0,99	11,92
Uzak möhletli, jemi Долгосрочные, всего Long-term, total	1 650,72	5,65	6 258,18	6,18
edara görnüşli taraplara юридическим лицам / legal entities	625,07	2,27	2 280,19	3,06
raýatlara физическими лицами / individuals	1 025,65	7,71	3 977,99	7,97

Karz edaralary tarapyndan milli pulda çekilen goýumlar we olaryň göterim derejeleri

Депозиты в национальной валюте, привлеченные кредитными учреждениями и процентные ставки по ним

Deposits in national currency attracted by credit institutions and interest rates on them

Görkezijiler Показатели Indicators	2025-nji ýylyň may aýynda çekilen goýumlaryň möçberi we ortaça göterim derejeleri Объем привлеченных депозитов и средние процентные ставки в мае 2025 г. Volume of attracted deposits and average interest rates in May 2025		2025-nji ýylyň ýanwar - may aýlarynda çekilen goýumlaryň möçberi we ortaça göterim derejeleri Объем привлеченных депозитов и средние процентные ставки в январе - мае 2025 г. Volume of attracted deposits and average interest rates in January - May 2025	
	Möçberi (mln manat) Сумма (млн манат) Amount (mln manats)	Ortaça göterimi (%) средний процент (%) average percentage (%)	Möçberi (mln manat) Сумма (млн манат) Amount (mln manats)	Ortaça göterimi (%) средний процент (%) average percentage (%)
Jemi çekilen: Привлечено всего: Total attracted:	27 718,86	0,46	135 719,24	0,40
Talap edilýänçä До востребования Demand deposits	26 272,18	0,46	132 997,95	0,39
edara görnüşli taraplara юридическим лицам / legal entities	20 990,95		109 265,25	
raýatlara физическими лицами / individuals	5 281,22	2,28	23 732,70	2,16
Möhletli Срочные / Term deposits	1 446,68	0,41	2 721,29	0,91
edara görnüşli taraplara юридическим лицам / legal entities	1 393,26	0,08	2 475,75	0,11
raýatlara физическими лицами / individuals	53,42	8,96	245,54	9,06

Makroykdysady seljeris we maliýe syýasaty müdirliginde tayýarlanlydy
Подготовлено департаментом Макроэкономического анализа и финансовой политики
Prepared by the Department of Macroeconomic Analysis and Financial Policy

Türkmenistanyň karz edaralarynyň jemlenen jebislendirilen balansy
Сводный консолидированный баланс кредитных учреждений Туркменистана
Consolidated balance sheet of the credit institutions of Turkmenistan

mün manat / тыс. манат / thousand manat

	01.07.2024	01.01.2025	01.07.2025	01.07.2025 ý. 01.07.2024 ý. %-de
İŞJEŃLER / АКТИВЫ/ ASSETS				
Kassa we oňa denlenen serişdeler Касса и приравненные к ней средства Cash and cash equivalents	653 980,90	621 043,52	830 402,00	127,0
Türkmenistanyň Merkezi bankyndaky aragatnaşyk we ätiýaçlyk hasaplarynyndaky serişdeler Корреспондентские счета в Центральном банке Туркменистана и средства на резервных счетах Correspondent accounts with the Central Bank of Turkmenistan and the funds at reserve accounts	26 399 659,31	21 882 210,32	17 157 649,28	65,0
Karz edaralara, kärhanalara, guramalara we raýatlara goýberilen karzlar Кредиты, предоставленные кредитным учреждениям, предприятиям, организациям и гражданам Credits granted to credit institutions, enterprises, organizations and individuals	122 342 913,31	128 215 158,67	126 300 849,13	103,2
Esasy serişdeler we maýa goýumlary Основные средства и инвестиции Fixed assets and investments	1 728 928,74	1 661 359,82	1 668 596,16	96,5
Gaýry işjeňler Прочие активы Other assets	12 646 574,70	12 119 247,82	11 661 898,58	92,2
JEMI İŞJEŃLER / ВСЕГО АКТИВОВ / TOTAL ASSETS	163 772 056,95	164 499 020,15	157 619 395,15	96,2
İŞJEŃ DÄLLER / ПАССИВЫ / LIABILITIES				
Hususy serişdeler Собственные средства Net worth	13 128 733,11	13 969 294,58	13 685 021,06	104,2
Karz alınan we çekilen serişdeler Привлеченные и заемные средства Attracted and borrowed funds	119 924 682,95	116 650 247,43	106 708 020,73	89,0
Karz çeşmeler boyunça şahamçalar bilen özara hasaplaşyklar Взаимные расчеты с филиалами по кредитным ресурсам Mutual settlements with branches under the credit resources	26 756 427,56	30 284 701,87	33 294 982,04	124,4
Gaýry işjeň däller Прочие пассивы / Other liabilities	3 962 213,33	3 594 776,28	3 931 371,32	99,2
JEMI İŞJEŃ DÄLLER / ВСЕГО ПАССИВОВ / TOTAL LIABILITIES	163 772 056,95	164 499 020,15	157 619 395,15	96,2

Bank gözegçiliği müdirliginde taýýarlanылды
Подготовлено департаментом Банковского надзора/ Prepared by Banking Supervision Department

Türkmenistanyň karz edaralary tarapyndan kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda berlen karzlarýň galandyry barada maglumat

Информация об остатке задолжности кредитов предоставленные кредитными учреждениями Туркменистана в национальной валюте
предприятиям, организациям, населению

Information on outstanding debt under the credits issued by the credit institutions of Turkmenistan in national currency to enterprises, organizations, households
and population

mln manat / млн манат / min manat

	01.07.2024				01.01.2025				01.07.2025				
	şol sanda / в том числе / including:		Möhleti geçen Prosochen-nye Overdue credits		şol sanda / в том числе / including:		Möhleti geçen Prosochen-nye Overdue credits		şol sanda / в том числе / including:		Möhleti geçen Prosochen-nye Overdue credits		
Görkezjiler Показатели Indicators	Jemi karzlar Bero kreditov Total credits	Gysga möhletli kratkoсроч- ные Short-term	Uzak möhletli Dolgo- срочные Long-term	Jemi karzlar Bero kreditov Total credits	Gysga möhletli kratkoсроч- ные Short-term	Uzak möhletli Dolgo- срочные Long-term	Jemi karzlar Всего kreditov Total credits	Gysga möhletli Kratkoсрочные Short-term	Gysga möhletli Dolgo- срочные Long-term	Uzak möhletli Dolgo- срочные Long-term	Möhleti geçen Prosochen- nye Overdue credits		
Türkmenistanyň karz edaralary tarapyndan kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda berlen karzlarýň galandyry Остаток кредитов предоставленные кредитными учреждениями Туркменистана в национальной валюте, предприятиям, организациям, населению	88 756,6	9 494,9	75 721,0	3 540,8	92 135,7	11 636,1	77 161,1	3 338,5	90 953,1	102,5	5 671,3	83 773,1	1 508,7
şol sanda / в том числе /including: Döwlet eyeciligine degisli kärhanalara we guramalara berlen karzlarýň galandyry Остаток кредитов выданные предприятиям и организациям государственной собственности The remainder of credits provided by credit institutions of Turkmenistan in national currency to enterprises, organizations, households	52 956,8	9 066,6	40 487,5	3 402,7	52 127,8	11 104,1	37 924,7	3 099,0	47 524,5	89,7	5 192,5	41 147,7	1 184,4
Döwlet eyeciligine degisli bolmadyk kärhanalara we guramalara berlen karzlarýň galandyry Остаток кредитов предоставленные предприятиям и организациям неросударственной собственности The remainder of credits provided to state-owned enterprises and organizations	12 946,9	364,0	12 510,3	72,6	14 761,1	453,9	14 190,1	1172	15 433,2	119,2			
Räytara we edara görnüşindäki tarapy döretmeýän telekeçile berlen karzlarýň galandyry Остаток кредитов физическим лицам и предпринимателям без образования юридического лица The remainder of credits to individuals and entrepreneurs without the legal entity status	22 852,9	64,3	22 723,2	65,4	25 246,8	78,0	25 046,4	122,3	27 995,4	122,5	80,0	27 756,1	159,4

Kärhanalaryň, guramalaryň we ilateň hasaplaşykları, gündelik we goýum hasaplaryndaky serىşdeleriniň ösüş depgini

Геммы роста средств на расчетных, текущих счетах и депозитах предпринимий, организаций и населения

RRates of growth of balances on the settlement, current accounts and deposit accounts of the enterprises, organizations and the households

млн манат / МЛН МАНАТ/млн манат

Bank görevciliği müdürlüğinde tayınlaryludy
Подготовлено департаментом Банковского надзора/Prepared by bankna Supervision Department

Rayatlary Türkmenistanyň karz edaralaryndaky goýumlary

Вклады населения в кредитных учреждениях Туркменистана
Household deposits with the credit institutions of Turkmenistan

mln manat / Mln manat/mln manat

Bank gözəqeliyi müdürügündə təyyarlanlılıy
Подготовлено департаментом Банковского надзора / Prepared by the Banking Supervision Department

2025-nji ýylyň 1-nji ýul ýagdayna Türkmenistanyň bank kart ulgamynda hasaba alnan terminallar, bankomatlar hem-de bank kartlary boyunça magjumat
Сведения о зарегистрированных в банковской карточной системе Туркменистана терминалах, банкоматах и банковских картах по состоянию на 1 июля 2025 года
Information on the POS, ATMs and bank cards registered in the bank card system of Turkmenistan as of July 1, 2025

Kaz eeddaralaryň ady Наименование кредитных учреждений Name of credit institutions	Ahalwejaty Ахалвайет Ahalwejaty	Asqabat Ашхабад Ashgabat	Akdagdag Аркадаг Akdagdag	Dashoguzwejaty Дашогузский велаят Dashoguz velayat	Dashoguzwejaty Дашогузский велаят Dashoguz velayat	Lepej wejalyaty Лепешинский велаят Lepej velayat	Mary wejalyaty Марынский велаят Mary velayat
Bank kartlary Bank cards							
Bankomatlar / ATM Bankomatlar / ATM							
Türkmenistanyň Merkezi banky Центральный банк Туркменистана Central Bank of Turkmenistan	1 4 1	1	1	1 1 1	1	1	1
TD Dasary ýudsadylıs banky Туркменская национальный State Bank for Foreign Economic Affairs of Turkmenistan	514 833 52 1 252	59	472 363 34 821		42 470 18 318	25	11
2 133 734 1 022 7 496	324 985 180	925	37 442 19 324	1 440 2 8 137 917 89 1 059	528 814 194 1 758	463 118 263 1 910	640 018 275 1 512
1 156 079 443 7 564	82 459 40 740	532 063 207 3 144	9 131 5 74 170 771 64 1 062	87 399 26 558	125 547 49 1 054	148 709 52 932	
834 514 145 5 184	174 305 11 460	246 839 68 1 595	2 882 3 38 41 350 5 509	54 834 9 791	198 948 24 870	115 356 25 921	
689 246 354 5 853	10 748 7 123	241 212 91 1 297		147 418 81 884	49 289 35 873	136 904 74 1 348	103 675 66 1 328
516 499 87 3 852	25 451 6 108	254 015 15 1 577	1 527 2 8 91 381 14 862	37 270 12 547	42 980 18 284	63 875 20 466	
177 535 20 4 016		100 922 12 2 149		12 788 2 414	14 011 2 424	21 348 2 404	28 466 2 625
141 835 7 2 045		130 545 3 1 419		556 8	1 667 1 87	4 534 2 259	4 533 1 272
Jemi / Итого / Total	6 164 276 2 134 37 263 6 17 948 245 2 415 2 015 402 450 12 327 14 980 12 128 6 44 651 274 5 116	773 284 279 5 063	993 379 432 6 140 1 104 632 442 6 074				

Bank işlerini automatizasylasdyryş müdirliginde tajyýartlanyldy
Подготовлено департаментом Автоматизации банковских рабочих мест / Prepared by the IT Department

01.01.2025 - 01.07.2025 seneleri aralыгында bank kartlary boýунça nagt we nagt däl pul dolanysygy
Наличный и безналичный денежный оборот по банковским картам на период с 01.01.2025 по 01.07.2025 года
Cash and non-cash money turnover as per bank cards over the period from 01.01.2025 to 01.07.2025

Kart ededaralatyň ady Наименование кредитных учреждений Name of credit institutions	Amallaryň sany Количество операций Number of operations	Nagt almak (manat) / Снятие наличных (манат)	Nagt däl hasaplaysyk (manat) / Безналичный расчет (манат) / Cashless payment (manat)	Jemi / Итого/Total	
		Bankomat üstün bilen Через терминал Via ATM	Terminal üstün bilen Через терминал Via POS terminal	Bankomat üstün bilen Через банкомат Via ATM	Terminal üstün bilen Через терминал Via POS terminal
Türkmenistanyň Merkezi banky Центральный банк Туркменистана Central Bank of Turkmenistan	26 907	9 998 635	3 460 800	1 039 575	
TD Dasary ykdasydy iş banky Turkmenneftbankı / SCBT «Dayhanbank» State Bank for Foreign Economic Affairs of Turkmenistan	1 222 409	218 900 970		313 845 052	1 134 603 10 341 432
Türkmenistanyň «Dayhanbank» DTB ГКБТ «Дайханбанк» / SCBT «Дайханбанк»	14 050 895	4 938 902 315	51 331 649	137 159 822	2 552 099 653 404 441 4 984 566 59 252 479 73 568 025
Türkmenistanyň «Türkmenistan» DTB ГКБТ «Туркменистан» DTB SCBT «Туркменстан»	11 526 058	3 442 472 925	36 964 043	43 242 995	1 356 199 775 1 945 957 7 515 853 830 964 11 904 426
Türkmenistanyň «Türkmenbank» PTB АКБТ «Туркменбашы»	8 257 368	1 564 833 615	131 113	32 053 472	1 236 680 328 28 508 618 989 586 753 1 221 677
Türkmenistanyň «Halkbank» PTB АКБТ «Туркменбашы»	17 856 854	1 478 295 585	9 140 176	46 267 759	1 067 169 121 47 552 473 926 1 071 094 621 21 990 892
Türkmenistanyň «Halkbank» PTB АКБТ «Халкбанк» / JSCBT «Халкбанк»	3 045 551	555 150 760	3 712 349	19 216 461	659 339 501 101 105 1 879 262 50 224 676
«Rysgal» PTB АКБ «Рысгал» / JSCBT «Рысгал»	3 894 671	263 215 340	1 552 393	1 952 606	1 018 975 818 3 649 909 33 611 779
Türkmen-Türk PTB Туркмен-турецкий АКБ Turkmen-Turk JSCB	1 242 062	31 238 420	1 037 984	176 953	406 213 371 1 184 80 275 184 087
Jemi / Итого / Total	61 122 775	12 503 008 565	107 330 506	281 109 644	8 610 522 619 2 528 747 20 337 384 1 226 126 791 108 685 020

Bank işlerini automatizasiýaslasdyrus müdirliginde tajijiarlanyldy
Подготовлено департаментом Автоматизации банковских работ/ Prepared by the IT Department